Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIV. Celovec, petek, 14. november 1969 Štev. 45 (1429)

Ves svet gleda na Ameriko

Dva vzroka sta, zakaj je ob koncu tega tedna zanimanje najširše mednarodne javnosti usmerjeno v Ameriko: po eni strani je to danes popoldne po našem času predvideni polet treh ameriških vesoljcev na Luno, po drugi strani pa doslej največja protestna demonstracija v ameriški zgodovini, ki se je začela včeraj zvečer in je naperjena proti krivični vojni v Vietnamu.

Iz dveh vzrokov torej gleda v teh dneh svet na Ameriko — enkrat z občudovanjem ob njenih blestečih znanstveno-tehničnih uspehih, drugič pa z zaskrbljenostjo in obsodbo spričo njene politike, ki povzroča vietnamskemu ljudstvu nepopisno gorje ter nevarno zaostruje današnji položaj v svetu.

„Veliki pohod proti smrti" se imenujejo protestne demonstracije, ki so se začele včeraj zvečer in ki bodo po predvidevanjih zajele četrt do pol milijona ljudi. To bo največja mirovna demonstracija, kar jih pomnijo doslej. Za ta res množični protest proti vojni so se organizatorji temeljito pripravili, pripravile pa so se tudi varnostne sile, ki hočejo s pomočjo desettisočev vojakov „preprečiti izgrede", v resnici pa zastrašiti udeležence oziroma manj pogumne ljudi sploh odvrniti od udeležbe.

Ena izmed najbolj presenetljivih akcij v okviru tega „pohoda proti smrti" je nedvomno povorka 46.000 nasprotnikov vojne, belih in črnih, pripadnikov najrazličnejših političnih ideologij in verskih izpovedi, ki na poti s pokopališča herojev v Arlingtonu proti Beli hiši vsak s svojim transparentom opozarja na enega izmed padlih ameriških vojakov v Vietnamu ali pa eno izmed vietnamskih vasi, ki so jih razrušile ameriške bombe. Ta presenetljiva povorka je bila pripravljena z namenom, da potrka na vest Amerike in njenega predsednika Nixona.

Glavna protestna demonstracija bo jutri v Washingtonu, kamor so se v zadnjih dneh zgrinjali nasprotniki vojne iz vseh predelov Amerike. Na velikem zborovanju bodo govorili predstavniki najrazličnejših združenj, sodelovali pa bodo tudi ugledni politični in javni delavci, ki prav tako hočejo opozoriti na grozodejstva vojne ter zahtevati umik ameriških vojakov iz Vietnama. Zelo aktivni so tudi ameriški črnci, ki že od vsega začetka veljajo za najbolj odločne nasprotnike vojne. Za sedanjo protestno demonstracijo so pripravili lastne akcije, ki jih vodi Coretta King, vdova po pokojnem Martinu Luthru Kingu, znanem borcu za enakopravnost črnskega prebivalstva, ki je postal žrtev belih rasistov. Kingov naslednik v črnskem gibanju za državljanske pravice Ralph Abernathy, ki so ga šele pred dnevi izpustili iz zapora, pa vodi protivojne demonstracije v Memphisu, torej v mestu, ki velja za rojstni kraj črnskega gibanja za enakopravnost.

Kakor že povedano, samo v Washingtonu pričakujejo četrt do pol milijona udeležencev „pohoda za mir", medtem ko se bo protivojnih demonstracij po vsej Ameriki gotovo udeležilo na desetine milijonov ljudi. Že letos oktobra so celo v vladnih krogih priznali, da je bilo pri prvem delu demonstracij udeleženih najmanj 26 milijonov Američanov; tokrat jih bo gotovo še mnogo več, tako da bo konec tega tedna res dovolj glasno opozorilo vsem tistim, ki še naprej zagovarjajo vojno v Vietnamu.

Seveda pa je dejavnost nasprotnikov vojne razgibala tudi njene pristaše. Ne samo, da je vlada podvzela ukrepe, kakor da bi bila dežela neposredno v vojnem stanju, marveč so se pojavile tudi razne organizacije vojnih veteranov in druge skupine, ki so napovedale protidemonstracije. V teh krogih se spet poslužujejo starih in zastarelih gesel od svarila pred nevarnostjo revolucije pa tja do risanja „strašnega komunizma". Vse to naj bi služilo kot strašilo za povprečnega Američana, da se ne bi pustil „zavajati" od tistih, ki zahtevajo konec vojne, ki se borijo za mir.

Vendar pa se danes tudi v Ameriki ljudje ne pustijo več zastrahovati, marveč vedno bolj odločno postavljajo svoje zahteve in izražajo svoje mnenje. Zato bo veliki „pohod za mir" v teh dneh tudi jasen odgovor ameriškega ljudstva predsedniku Nixonu na njegov nedavni govor, ki je razočaral tako v Ameriki kot tudi v svetovni javnosti.

Skupna seja obeh odborov ZSO

Celovec, 11. novembra 1969. — Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sta na skupni seji razpravljala in sklepala o stališču ZSO do prihodnjih državno- in deželnozborskih ter občinskih volitev, nadalje o proslavah obletnic za naše koroško slovensko ljudstvo važnih zgodovinskih dogodkov ter o vprašanju udeležbe na osrednji proslavi 50-letnice glasovanja.

Odborniki so na seji izčrpno pretresli tudi pereča šolska vprašanja in sklenili tozadevne ukrepe.

Končno so odobrili tudi primerno akcijo v pomoč po potresu težko prizadetemu prebivalstvu mesta Banjaluke.

Danes se bo začel nov polet na Luno

Na ameriškem oporišču Cape Kennedy bodo danes popoldne ob 17.22 uri po našem času z raketo „Saturn 5" izstrelili na pot proti Luni vesoljsko ladjo „Apollo 12" s tričlansko posadko. Poveljnik poleta bo Charles Conrad, pilot matične ladje Richard Gordon, pomožno ladjo, s katero bosta dva vesoljca pristala na Lunini površini, pa bo vodil Allan Bean.

Tudi novi polet ameriških vesoljcev bo razburljiva pustolovščina, ki jo bomo v njenih glavnih trenutkih lahko spremljali po televiziji. Načrt predvideva, da bosta Conrad in Bean ostala na Luni 32 ur in pol ter bosta v tem času napravila dva „sprehoda". Celotna odprava bo pretežno znanstvena in bo imela namen, zbrati čim več podatkov. Zato bo glavna naloga obeh vesoljcev, ki se bosta spustila na površino Lune, da postavita majhen znanstveni laboratorij, sestavljen iz natančnih instrumentov za raziskovanje Lune in Sonca. Ti instrumenti bodo zbirali podatke, posebna radijska postaja pa jih bo eno leto pošiljala na Zemljo.

Desetdnevna ekspedicija vesoljske ladje „Apollo 12" bo veljala Ameriko 350 milijonov dolarjev. Od posameznih delov opreme je najdražja velikanska raketa „Saturn 5", ki bo ponesla ladjo s posadko v vesolje; skupni stroški te rakete znašajo 185 milijonov dolarjev. Poveljniška ladja „Apollo 12" je veljala 55 milijonov, pomožna ladja „Interpid" pa 40 milijonov dolarjev. Izdatki za tako imenovani zemeljski del podviga — izstrelitev rakete, delovanje kontrolnega centra v Houstonu, omrežje kontrolnih postaj po vsem svetu in prevzem vesoljcev po končanem podvigu — pa bodo znašali 70 milijonov.

Podroben „vozni red" o sedanjem poletu na Luno objavljamo na 3. strani današnje številke.

Ob obletnici oktobrske revolucije

spet velike proslave v Moskvi in drugod

Prejšnji teden so za obletnico oktobrske revolucije priredili spet velike proslave predvsem v Sovjetski zvezi, pa tudi v raznih drugih deželah. V Moskvi je bila ob tej priložnosti tradicionalna parada, pri kateri so poleg vojske sodelovali športniki, mladina in člani delovnih kolektivov; posebno pozornost je tudi tokrat vzbudilo raketno orožje.

Na predvečer obletnice je bila velika slavnost, na kateri je govoril sovjetski državni predsednik Nikolaj Podgorni, ki je zavzel stališče tako do mednarodnih kakor tudi notranjepolitičnih vprašanj.

Glede Vietnama je Podgorni dejal, da v vodilnih krogih žal še ni zmagala treznost pri obravnavanju tega problema, zato bo Sovjetska zveza še naprej podpirala vietnamsko ljudstvo v njegovem boju proti imperializmu. Na Srednjem vzhodu je glavni pogoj za razplet krize umik izraelskih čet z arabskih ozemelj. Podgorni se je zavzel za ustvarjanje varnostnih sistemov na raznih delih sveta, zlasti v Evropi, ter poudaril pripravljenost Sovjetske zveze, v tej zvezi razpravljati o katerihkoli drugih predlogih, ki bi jih navedle druge države. V zvezi z bližnjimi ameriško-sovjetskimi razgovori v Helsinkih pa je naglasil, da bi pozitiven izid pogajanj o omejitvi tekme v strateškem oboroževanju nedvomno prispeval k izboljšanju ameriško-sovjetskih odnosov ter ohranitvi in utrditvi miru.

Na splošno je Podgorni poudaril, da je ena izmed glavnih nalog sovjetske zunanje politike krepitev položaja socializma in njegovega vpliva na potek svetovnih dogodkov.

Narodni svet koroških Slovencev

je proslavljal 20-letnico svoje ustanovitve

S prireditvijo, ki jo je pripravil „skupno z ostalimi katoliško usmerjenimi organizacijami", je Narodni svet koroških Slovencev v nedeljo v celovškem Domu glasbe proslavljal 20-letnico svoje ustanovitve. Proslave so se udeležili tudi predstavniki sorodnih organizacij iz Trsta in Gorice, s koroške strani pa sta bila navzoča ravnatelj deželnih uradov dvorni svetnik dr. Otmar Hauer kot zastopnik deželnega glavarja ter ÖVP-jevski podpredsednik deželnega zbora dr. Mayrhofer. Nekateri povabljeni so se pismeno oprostili in so bila njihova pisma na prireditvi prebrana.

Glavni referat je imel predsednik NSKS dr. Reginald Vospernik, ki je govoril o Narodnem svetu „včeraj, danes, jutri"; o kulturnem delu je spregovoril predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Erik Prunč; spored pa so dopolnile s svojimi izvajanji še pevske in folklorne skupine.

Na prireditvi je bilo veliko govora o „moči v tradiciji", o „razstrupitvi atmosfere" in o „temeljih", na katerih stoji Narodni svet. Da pri tem ni šlo brez enostranskega svetovnonazorskega barvanja, je še nekako razumljivo, čeprav je vzbudilo začudenje odkritje, da je svoječasno splošno zavrnjeni programski osnutek v „redigirani" obliki medtem očitno le postal program Narodnega sveta. Vendar tudi iz tega še ne izhaja zaključek, kakor da bi med koroškimi Slovenci res prevladovala „zavest, da nimamo slavne s krvjo pisane zgodovine". Pa še kako jo imamo! Ni je treba iskati v davnih časih pradedov ob knežjem kamnu niti v dobi vihrave krvi kmečkih puntarjev; žal smo jo doživeli v komaj minuli dobi, ko je na smrt obsojeni slovenski narod našel v sebi toliko zdravih moči, da se je uprl ter v Sloveniji, na Primorskem in tudi na Koroškem združen bojeval junaški boj za obstoj in svobodno življenje. To ni „mit", marveč zgodovinska resnica.

Poleg obujanja spominov na davno preteklost in na „razvojno uro" Narodnega sveta je bilo slišati tudi o njegovem delu v minulih dvajsetih letih. Zelo čudno je zvenela obsodba „povojnih političnih akterjev", ki jim baje ni šlo za ohranitev slovenske narodne bitnosti na Koroškem, čudno iz tistih vrst, v katerih so se razmeroma pozno spomnili, da se morajo zbrati „in tudi s svoje strani" potrebno doprinesti s konkretnimi predlogi in zahtevami. Predvsem pa je presenetil nerazumljivi in zato toliko bolj značilni molk o neizpodbitnih dejstvih: ni bilo slišati besede o skupni Spomenici koroških Slovencev, ne o skupnem koordinacijskem odboru obeh osrednjih organizacij in nič o njunem skupnem prizadevanju v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Tudi to potrjuje pravilnost stališča, ki ga je zavzel predsednik ZSO, ko je na povabilo Narodnemu svetu odgovoril:

Za vabilo na „Slavnostno prireditev ob 20. obletnici ustanovitve Narodnega sveta koroških Slovencev" se vljudno zahvaljujem.

Čeprav sem prepričan, da je ustanovitev Narodnega sveta koroških Slovencev nujna posledica dejanske svetovno-nazorne diferenciacije koroških Slovencev, je zgodovinska resnica, da njegove formalne ustanovitve časovno ni narekovalo dejstvo diferenciacije, ampak so narekovale ustanovitev predvsem tedanje odločitve, želje in okoliščine izven naše narodnostne skupnosti. Le-te pa so tako usodno posegle med nas in so povezane s toliko grenkimi spomini in dogodki, da po mojem mnenju koroški Slovenci nimamo povoda, da bi se jih ob njihovi 20-letnici slavnostno spominjali.

Iz teh vzrokov se kot zastopnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem žal ne morem odzvati Vašemu vabilu na slavnostno prireditev, v kolikor je po besedilu vabila posvečena zgolj 20. obletnici ustanovitve, v kolikor pa bo služila proslavi 20-letnega Vašega in skupnega prizadevanja za korist našega ljudstva, želim prireditvi lep potek.

Realizem v Bonnu

Nova zahodnonemška vlada, ki jo sestavljajo socialni demokrati in liberalna FDP, hoče v kratkem podpisati sporazum, ki prepoveduje širjenje jedrskega orožja. Predstavniki vlade poudarjajo, da bi odklonitev nemškega podpisa spravila v dvom miroljubno politiko Zahodne Nemčije.

Nasprotno pa se desničarski in nacionalistični krogi v Zahodni Nemčiji slej ko prej upirajo podpisu sporazuma, ker vedo, da bo s tem zahodnonemški vojski otežkočen dostop do jedrskega orožja.

Kaže, da je po nedavnih volitvah v Bonnu začel prevladovati realizem, ki bo lahko bistveno prispeval k zmanjšanju današnje napetosti med Vzhodom in Zahodom, katera vsaj delno izvira iz dosedanje nepopustljivosti dosedanjega desničarskega režima v Zahodni Nemčiji.

Kitajska še naprej izključena iz OZN

V glavni skupščini OZN je bila zaključena razprava o vprašanju kitajskega zastopstva v svetovni organizaciji. Šlo je za to, da bi iz OZN izključili Formozo in na njeno mesto sprejeli LR Kitajsko. Za sprejem Kitajske kot največje države sveta so se letos zavzemale tudi številne države, ki so v prejšnjih letih še nasprotovale.

Pri glasovanju pa je tudi tokrat prevladal vpliv Amerike, kajti predmetna resolucija je bila zavrnjena s 56 glasovi, za sprejem je glasovalo 48 delegatov, nadaljnjih 21 držav (med njimi tudi Avstrija) pa se je glasovanja vzdržalo.

Nepopolni ukrepi proti podražitvam

Ukrepi vlade v zvezi z zvišanjem vrednosti nemške marke so lahko samo del celokupnega programa, ki mora biti v „naši demokraciji z urejevanim tržnim gospodarstvom" in v sedanji fazi konjunkture izpopolnjen s prostovoljno disciplino socialnih partnerjev na področju cen in mezd ter z zavestnim zadržanjem konzumentov, če hočemo, da bo uspešen.

To je izjavil kancler Klaus v sredo minulega tedna, ko se je paritetna komisija bavila z ukrepi, s katerimi hoče vlada preprečiti val podražitev, ki grozi zaradi preveč enostranske odvisnosti gospodarstva naše države od uvoza iz Zahodne Nemčije.

Paritetna komisija vlade, v kateri so zastopani predstavniki zvezne gospodarske zbornice in konference prezidentov kmetijskih zbornic na eni ter sveta delavskih zbornic in avstrijske sindikalne zveze na drugi strani, se je po dolgotrajnih pogajanjih sporazumela o vrsti ukrepov, ki predvidevajo:

■ smotrno znižanje carin za najvažnejše vrste konzumnega blaga iz nemškega uvoza, zlasti pralnih strojev, hladilnikov, gramofonskih aparatov in plošč ter igrač in kmetijskih strojev za okroglo eno četrtino;

■ odpravo izravnalnega davka na uvoz premoga za gospodinjske potrebe ter na uvoz gosi in telet;

■ znižanje izravnalnega davka na uvoz knjig in osebnih avtomobilov za okroglo 2,4 odstotka;

■ sprostitev uvoza radijskih aparatov in televizorjev, magnetofonov in pohištva iz Japonske in vzhodnoevropskih dežel;

■ uvedbo sistema neto-cen za gospodinjsko orodje, kot so peči, štedilniki, šivalni stroji, avtomobilske gume in podobno;

■ postopno realizacijo investicij iz državnega proračuna, kar naj prepreči stopnjevanje cen;

■ zvišanje najnižje rezerve pri avstrijski narodni banki na 1 odstotek.

Poleg tega je dobila paritetna komisija možnost kontrole razvoja cen, in sicer bo 15. decembra letos ter 15. februarja prihodnje leto smela primerjati, kako stojijo cene v primerjavi s 15. septembrom tega leta.

Zadnja točka sporazuma je kompromisni „sad" nasprotstev med svetom delavskih zbornic in zvezno gospodarsko zbornico. Predstavniki gospodarstva se namreč nikakor niso hoteli pridružiti predlogu, da bi vlada v nastalih razmerah uveljavila § 3a zakona proti navijanju cen s tem, da bi za pol leta uvedla sistem najvišjih dopustnih cen za določene vrste blaga. Tako pa bo paritetna komisija 15. decembra in 15. februarja sicer lahko ugotavljala, kaj vse se je podražilo, toda ustreznih možnosti za ukrepanje proti podražitvam ne bo imela, in sicer zaradi tega, ker bo do takega ugotavljanja prišlo prvič tik pred božičnimi prazniki, drugič pa tik pred volitvami, ko vlade praktično ne bo več.

Tako se je zgodilo, da je vlada, ki je v tem vprašanju prvotno zastopala podobno stališče kot predstavniki delavske zbornice, spet enkrat klonila pred industrijskim kapitalom in trgovino. Kompromis, do katerega je potem prišlo, najbolj odločilnega vprašanja v zvezi z zajezitvijo podražitev gotovo ni rešil. Ta kompromis pa kaže tudi določeno popustljivost delavskih zbornic in te popustljivosti ni mogoče opravičiti z rahlo grožnjo, da bo v primeru podražitev pač treba računati tudi z zahtevami po zvišanju mezd.

Za stabilizacijo avstrijskega trga bi bilo ravno to v prihodnjih tednih in mesecih najmanj pripravno. Jasno je namreč, da bi tudi ob uveljavitvi sistema maksimalnih cen prišlo do podražitve določenih vrst blaga, kajti z zvišanjem paritete nemške marke so se v Nemčiji podražili tudi transporti ne glede na to, ali gre za blago nemškega ali pa drugega izvora, ki pride preko morja do nemških pristanišč in šele od tam preko Nemčije v Avstrijo. Zato bi bilo upravičeno in potrebno, da bi prebivalstvo vedelo, kako daleč smeta industrija in trgovina s cenami. Prav to pa je preprečila zvezna gospodarska zbornica ob podpori vlade.

Tako torej preostane le še zaključek: nove podražitve stoje pred vratmi, njihov obseg pa je — vsaj teoretično — neomejen.

Pomoč deželam v razvoju

Pri obravnavanju vprašanj, ki so povezana z razvojem tako imenovanega tretjega sveta, je treba najprej pogledati, kaj je prinesel prvi desetletni načrt, to se pravi doba od leta 1960 do danes. Pojem „desetletje razvoja" je nastal tedaj, ko so ga prvič omenili v Združenih narodih in ga zabeležili tudi v ustrezni resoluciji glavne skupščine. Žal pa je naziv ostal le — beseda, kajti konkretnega načrta ni bilo, ker ni bilo neke organske celote, ki bi obsegala načrte, kaj naj razviti svet prispeva in kako naj zaostali svet to pomoč uporabi.

In vendar je bilo pretirano trditi, da v prvem desetletju razvoja ni bilo nič storjenega. Združeni narodi so postavili točno določene zahteve. Predvideno je bilo, da se mora narodna proizvodnja vsake nerazvite dežele na leto dvigniti najmanj za 5 odstotkov, minimalna pomoč razvitih dežel pa mora znašati najmanj 1 odstotek njihovega narodnega dohodka.

Kar se tiče prvega namena, še danes ni povsem jasno, ali gre za vsako posamezno zaostalo deželo posebej, ali za vse te dežele v celoti. Do velikih razprav je prišlo tudi glede prispevka, ki bi ga morale dati razvite dežele za pomoč deželam v razvoju. Čeprav resolucija OZN govori jasno o „narodnem dohodku", je prišlo pozneje do žolčnih razprav in šele lansko leto so razvite dežele pristale na pravilno tolmačenje.

Kaj se je dogajalo v prvem „desetletju razvoja" oziroma v prvih sedmih letih tega programa? Za vse dežele v razvoju skupno je v tem času družbena proizvodnja naraščala na leto povprečno za 5 odstotkov, torej v skladu z zahtevo OZN. Toda med posameznimi deželami ali skupinami dežel tretjega sveta je prišlo do velikih razlik: medtem ko so Afrika, Južna Amerika in Južna Azija ostale pod povprečjem 5 odstotkov, so nekatere dežele na primer na Srednjem vzhodu, pa tudi nekatere evropske dežele v razvoju, dosegle in celo prekoračile tudi 6 ali 7 odstotkov.

Na ta način se je tudi svet v razvoju začel diferencirati. Razen tega se je pokazalo še nekaj: dohodki na prebivalstvo naraščajo hitreje v razvitem svetu kot v deželah v razvoju, hitreje celo kot v tistih deželah v razvoju, kjer se je naraščanje še posebej izkazalo. Poleg tega je treba upoštevati, da je osnovna baza industrijskih dežel v celoti za 25-krat višja in da se narodni dohodek, računan po prebivalstvu, 30-krat hitreje veča kot v deželah v razvoju. Tako se bogastvo razvitih dežel veča mnogo hitreje, kot se more večati v nerazvitih deželah.

Takšen proces diferenciacije je opaziti celo med deželami nerazvitega sveta, kjer je očitno, da relativno razvite dežele hitreje napredujejo kot manj razvite. Razlog je jasen: višji zaslužek omogoča večja vlaganja, torej hitrejši napredek; pri siromašnejših deželah pa se vse to vrti v nekakšnem „začaranem krogu".

Na dežele v razvoju ali na tako imenovani tretji svet se torej ne more gledati kot na neki homogeni blok, za katerega bi veljala ista načela. Dežele tretjega sveta se tudi med seboj močno razlikujejo, in to po gospodarskih sposobnostih in tudi po težnjah, ki jih kažejo v svojih naporih. Kakor se te dežele razlikujejo med seboj po dosedanji razvojni stopnji, tako se v teh deželah razlikuje tudi potreba po tuji pomoči, po pomoči od tistega enega odstotka, ki bi ga morale razvite dežele dati od svojega narodnega dohodka.

V okviru prvega desetletja razvoja je bil že doslej narejen marsikak korak. Vsako leto je bila dosežena vsota 10 milijard dolarjev, v minulem letu pa je bilo za pomoč nerazvitim deželam na razpolago celo 12,5 milijarde. Kaže, da je končno prišlo do nekega premika tudi na področju trgovinske politike; nekatere industrijsko razvite dežele so v načelu pripravljene nuditi deželam v razvoju določene olajšave, ne da bi za to zahtevale kako protiuslugo. Opaziti je napredek tudi v tem, da se odbor za pomoč nerazvitim počasi spreminja v nekakšen forum za usklajevanje pomoči. Tudi svetovna banka širi svoj program in ga prilagaja potrebam ter zahtevam tretjega sveta. Združeni narodi dejansko večajo svojo tehnično pomoč, v nekaterih deželah pa so ustanovili tako imenovane regionalne banke za razvoj.

O prvem desetletju razvoja bi torej mogli ugotoviti, da res ni dalo veliko, toda pripomoglo je vsaj k boljšemu razumevanju problematike. In to je v sedanjem zapletu tudi že korak naprej, kajti v nasprotnem primeru bi prišlo med razvitim in nerazvitim svetom do tolikšnega prepada, da ne bi bila možna nobena premostitev.

EGS razpravlja o razširitvi

V Haagu se bodo 1. in 2. decembra sestali predstavniki držav članic Evropske gospodarske skupnosti, da spet enkrat na najvišji ravni pregledajo sedanji položaj v tej skupnosti. Za pripravo vrhunske konference je bilo v Bruslju zasedanje zunanjih ministrov, ki so velik del svojih razgovorov posvetili vprašanjem razširitve EGS.

Splošno se pričakuje, da bodo na konferenci v Haagu razgovarjali o novih pogajanjih med Evropsko gospodarsko skupnostjo na eni strani ter državami, ki se želijo vključiti oz. priključiti EGS, na drugi strani. Pri tem gre v prvi vrsti za vključitev Velike Britanije, Irske, Norveške in Danske, ki že dolgo časa zaman čakajo na odločilne sklepe. Zlasti Britanija ima tozadevno zelo slabe izkušnje.

Poleg držav, ki želijo postati polnopravne članice EGS, pa je tudi nekaj dežel, ki stremijo za posebnimi aranžmaji. To velja tako za Avstrijo kakor podobno tudi za Jugoslavijo in Japonsko. Na konferenci zunanjih ministrov v Bruslju so govorili tudi o teh vprašanjih ter je bilo slišati, da hoče EGS Avstriji olajšati njeno pridružitev, medtem ko je glede Jugoslavije dobila komisija mandat za nova pogajanja.

Kljub takim obljubam pa bi bil vsak optimizem preuranjen, kajti EGS ima že v svojem krogu dovolj težav in zato ni pričakovati, da bi v doglednem času prišlo do kakršnekoli razširitve.

Jugoslovanska gradbena podjetja

se uveljavljajo v številnih državah sveta

V okviru tako imenovane mednarodne delitve dela se tudi jugoslovanska gradbena podjetja uspešno uveljavljajo v številnih deželah sveta. To sodelovanje jugoslovanskih gradbenikov na zunanjem trgu traja zdaj kakih 15 let ter so jugoslovanska podjetja v tem času uspešno opravila že vrsto najtežjih gradbenih del ter zgradila številne objekte po vsem svetu.

Med največje take objekte nedvomno sodijo vodnjaki v Pakistanu, pristanišča v Indiji, Pakistanu, Kuwaitu in Etiopiji, hidrocentrale v Zambiji in Pakistanu, ceste v Libiji, Zambiji, Siriji, Iraku in Tanzaniji, steklarna „Novi Bor" na Češkoslovaškem, stanovanjske in upravne zgradbe v Libiji, Kuwaitu, Libanonu in Etiopiji. Posebno pozornost zasluži v tem okviru gradnja stanovanj v Zahodni Nemčiji, kjer se je šele pred petimi leti pojavilo prvo jugoslovansko gradbeno podjetje, danes pa jih dela tam že 42 ter dosega vrednost njihovih del 20 milijonov dolarjev, kar je skoraj polovica vseh pogodbenih del v Evropi, sklenjenih v prvih štirih mesecih tega leta.

Dober sloves uživajo jugoslovanski gradbeniki tudi na Češkoslovaškem, kjer je letos na vrsti gradnja tovarne ravnega stekla, poleg tega pa še dela pri rekonstrukciji zavodov „Škoda" in „Tatra". Prav tako bodo jugoslovanski gradbeniki sodelovali tudi pri gradnji tovarne batov v Zrncih, tovarne avtomobilskih karoserij v Visokom Mitu, tovarne zavor v Jabloncu ter pri gradnji nekaj tisoč stanovanj.

Največja dela so jugoslovanska gradbena podjetja izvedla v afriških in azijskih deželah. Vrednost del, sklenjenih lani in v prvih treh mesecih tega leta, dosegajo v afriških deželah 89 milijonov dolarjev, v azijskih deželah okroglo 30 milijonov dolarjev, v Evropi pa več kot 55 milijonov dolarjev. Med Evropskimi deželami imata poleg Zahodne Nemčije in Češkoslovaške zlasti tudi Vzhodna Nemčija in Nizozemska dobre izkušnje z jugoslovanskimi gradbenimi podjetji, v ostalem svetu pa jugoslovanski gradbeniki uživajo izvrsten ugled predvsem v Indiji, Iranu, Kuwaitu, Pakistanu, Libiji, Gvineji, Zambiji, Tanzaniji, Alžiriji in Etiopiji.

PO ŠIROKEM SVETU

ALŽIR. — Ob koncu svojega štiridnevnega uradnega obiska v Alžiriji je jugoslovanski predsednik Tito na tiskovni konferenci povedal, da so med obiskom razgovarjali o raznih mednarodnih vprašanjih, kot na primer o vojni v Vietnamu, o zaostritvi krize na Srednjem vzhodu in položaju v Sredozemlju, o stagnaciji v procesu dekolonizacije, o poglabljanju prepada med industrijsko razvitimi deželami in deželami v razvoju, o raznih oblikah pritiska na novoosvobojene države, zlasti na afriških tleh. Z obojestranskim zadovoljstvom, je poudaril Tito, smo ugotovili, da v naših pogledih na ta vprašanja ni razhajanj. Razgovori so bili soglasni tudi glede sedanjega angažiranja neuvrščenih držav in njihovih novih konkretnih akcij ter pobud za popuščanje napetosti v svetu.

LAGOS. — Zaradi hudih poplav v Nigeriji je ostalo brez strehe kakih 35.000 ljudi, medtem ko so materialno škodo ocenili na več kot 750.000 nigerijskih funtov. Državni komisar Obi Wali je izjavil, da nemudoma potrebujejo večje količine hrane, zdravil in obleke. Nigerijska vlada je pozvala razne mednarodne dobrodelne organizacije, naj pomagajo prizadetemu prebivalstvu.

HELSINKI. — V ponedeljek se bodo v Helsinkih začela ameriško-sovjetska predhodna pogajanja o omejevanju strateškega oboroževanja. Sovjetsko delegacijo na teh pogajanjih bo vodil namestnik zunanjega ministra Vladimir Semjonov, v delegaciji pa bo tudi načelnik ameriškega oddelka v sovjetskem zunanjem ministrstvu Georgij Kornjenko.

RIM. — Za predsednika letošnje konference organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) so izvolili čilskega kandidata Ernana Santa Cruza. Glavni temi razprav na zasedanju, na katerem sodeluje 119 držav, sta boj proti lakoti v nerazvitih deželah ter svetovni načrt kmetijskega razvoja.

NEW YORK. — Francija je v glavni skupščini OZN podprla resolucijo, v kateri skupina držav zahteva sprejem LR Kitajske v svetovno organizacijo in izključitev Čangkajškovega predstavnika iz OZN. Pri tem je francoski delegat naglasil, da lahko le LR Kitajska zakonito prevzame pravice in odgovornosti, ki ji pripadajo kot ustanoviteljici OZN in stalni članici varnostnega sveta. V zvezi z vprašanjem kitajskega predstavništva v OZN pa je ameriško vlado, ki že vsa leta nasprotuje sprejemu Kitajske, ostro kritiziral tudi ugledni ameriški dnevnik „New York Times", ki je zapisal, da vodi Amerika v tem vprašanju „jalovo politiko".

MOSKVA. — Delegacija južnovietnamske začasne revolucionarne vlade je imela v Moskvi razgovore s sovjetskimi voditelji, katere je seznanila z uspehi, ki so jih južnovietnamski patrioti dosegli v boju proti ameriški imperialistični agresiji. Predstavniki Južnega Vietnama so poudarili trdno odločenost, da svojo deželo popolnoma osvobodijo. Sovjetski voditelji so zagotovili, da bo Svjetska zveza še naprej z vsemi močmi podpirala boj vietnamskega ljudstva ter mu pomagala. Pri tem so poudarili, da Sovjetska zveza popolnoma podpira program desetih točk kot konstruktivno podlago za pravično politično rešitev vietnamskega vprašanja ter da je odločno za popoln in brezpogojen umik ameriških enot in njihovih zaveznikov, za zadovoljitev glavnih narodnostnih pravic in prizadevanj južnovietnamskega ljudstva ter za to, da se temu ljudstvu prizna možnost samostojnega odločanja o svoji usodi.

KAIRO. — Predsednik Združene arabske republike Naser je izjavil, da je za mir na Srednjem vzhodu neizogibna osvoboditev zasedenih arabskih ozemelj. Obtožil je Ameriko, da omogoča Izraelu nadaljevanje agresije proti Arabcem. Poudaril je, da za Arabce ni druge rešitve, razen vojne z Izraelom.

WASHINGTON. — Ameriški senat je po večurni razpravi sprejel zakonski sklep, da se zagotovi 20,7 milijarde dolarjev (okrog 538.000,000.000 šilingov) za nakup vojaške opreme, potrebne za obrambni raketni sistem in za druge obrambne projekte, ki jih je zahtevalo ameriško obrambno ministrstvo.

BERLIN. — Župan zahodnega Berlina Klaus Schütz je izjavil, da bi vlada kanclerja Brandta morala objaviti deklaracijo o spoštovanju poljske ozemeljske nedotakljivosti in povojne poljsko-nemške meje na Odri in Nisi. Po njegovem mnenju ni boljše preizkušnje za zaupanje v bonsko politiko miru do Vzhoda kot dopustiti, da bi v odnosih s Poljsko prevladal razum.

O filmski kulturi

Splošno je znano in priznano, da ima film večji vpliv na množice kot katerakoli druga umetnost. Film je umetnost, ki se je rodila v naši dobi. Razvijala se je pred našimi očmi; sodoživljali smo njen vzpon, kakor trenutno spremljamo njene težave. Pa vendar je film tudi danes vplivna sila, ne glede na to, da je pri obisku klasičnih kino predstav morda opaziti nekakšen zastoj, kajti toliko bolj uspešno prodira film na drugi strani — v televiziji.

Človekovo dostojanstvo zahteva splošno izobrazbo, ki določa splošno kulturno stopnjo. Ali bodo v dobri družbi sprejeli novinca, ki ni slišal za Tolstoja, ki ne ve, kdo je Beethoven ali Michelangelo? Kako bomo gledali na človeka, ki ne pozna Mozarta, Shakespeara, Goetheja itd.? Povsem drugače pa je, če kdo ne ve, kdo so bili na primer David Griffith, Asta Nielsen, Rene Clair, Sergej Eisenstein, Fritz Lang in druge pomembne osebnosti iz zgodovine filmske umetnosti. In vendar tudi poznavanje teh imen spada k splošni izobrazbi, je prav tako merilo naše kulturne stopnje.

Pogosto hodimo v kino kot na zabavišče z vrtiljaki, ker ne vemo, kaj je film in kako ga je treba gledati. Nedvomno je film med nami priljubljen, a ko bi o njem vedeli kaj več, bi se ta priljubljenost le še povečala. Film bomo namreč resnično vzljubili in razumeli šele takrat, ko ga bomo spoznali skupaj z njegovimi velikani in junaki, ko bomo spoznali njegovo razvojno pot in njegov način izražanja.

Tudi na področju filmske kulture in umetnosti je torej potrebna vzgoja, je potrebno, da stvari podrobneje spoznamo, da se bavimo z njihovo problematiko. Kajti šele tedaj bomo film tudi pravilno razumeli in ga znali kritično presojati, da nam ne bo le v plehko zabavo, marveč nas bo kulturno bogatil in izpopolnjeval.

„Vozni red" ameriških vesoljcev

za njihov najnovejši polet na Luno

Na ameriškem oporišču Cape Kennedy se bo danes začela nova velika pustolovščina. Z raketo „Saturn 5" bodo izstrelili vesoljsko ladjo „Apollo 12", s katero bodo poleteli proti Luni trije vesoljci — Charles Conrad, Richard Gordon in Alan Bean. Predvidevajo, da bo tokratni polet trajal vsega skupaj 10 dni. V tem času bosta dva izmed tričlanske posadke — namreč Conrad in Bean — za 32 ur pristala na Luni ter se dvakrat „sprehodila" po njeni površini, medtem ko o Gordon krožil okoli planeta v matični ladji „Yankee Chlipper". Povratek na Zemljo je predviden za ponedeljek 24. novembra.

Za novi „izlet" na Luno so izdelali podroben „vozni red", ki ga hočemo v glavnih obrisih predstaviti bralcem našega lista, saj bomo velik del tega podviga lahko spremljali v televiziji.

Petek 14. november. — Ob 17.22 uri bo z oporišča Cape Kennedy izstreljena v vesolje ladja „Apollo 12" s tričlansko posadko. Že 12 minut pozneje bo ladja stopila v krožno pot okoli Zemlje. Ob 20.09 uri bo ladja prižgala svojo lastno raketo, da bi se iz krožne poti okoli Zemlje usmerila proti Luni. Kmalu zatem se bo začel prvi televizijski prenos, ki bo trajal dobro uro. Poleg drugega bomo videli, ko se bo ladja ločila od glavne nosilne rakete, ki jo bodo malo pozneje z impulzom z Zemlje poslali na kroženje okoli Sonca.

Sobota 15. november. — Vesoljci bodo čez dan počivali. Šele ob 23.47 uri se bo začel drugi televizijski prenos. Tokrat bo na vrsti notranjost ladje in v oddaji, ki bo trajala okoli pol ure, bodo vesoljci „prikazali občinstvu" na Zemlji svoje življenje v vesoljski ladji.

Nedelja 16. november. — Le 15 minut po polnoči bo Conrad pognal motor, da bi postavil vesoljsko ladjo „Apollo 12" v položaj za usmeritev na Luno, za kar bo potrebno, da motor deluje 10 sekund. Istega dne, vendar šele ob 22.22 uri, bodo vesoljci prevzeli navigacijske naloge.

Ponedeljek 17. november. — Ob 8.52 uri bo nov televizijski prenos iz notranjosti ladje, ki bo trajal približno eno uro. Conrad in Bean se bosta pripravljala, da zapustita matično ladjo in preideta na pomožno ladjo, s katero se bosta spustila na Luno. Ob 13.22 se bo začel počitek vesoljcev, ki bo trajal 6 ur. Ob 23.47 bo na vrsti morebitni popravek poti oziroma smeri proti Luni.

Torek 18. november. — Televizijski prenos ob 2.52 uri bo veljal pripravam vesoljcev za vstop na krožno pot okoli Lune. Ob 4.36 bo „Apollo 12" dosegel položaj, ko se „skrije" za Luno in ko bodo na oporiščih na Zemlji zgubili sleherni radijski stik z njim. Minuto pozneje bo začel delovati veliki motor, da zavre brzino; v tem trenutku bo „Apollo 12" postal začasni satelit Zemlje na razdalji kakih 312 km. V televizijski oddaji ob 5.22 bodo vesoljci prikazali površino Lune; prenos bo trajal pol ure. Nekaj manj kot štiri ure pozneje, namreč ob 9.06 uri, bo začel delovati glavni motor in ladja se bo spustila na 100 km višine. Sledil bo šesturni počitek.

Sreda 19. november. — Conrad in Bean se bosta ob 1.22 poslovila od Gordona in stopila v Lunino ladjo. Ob 5.12 bo nov televizijski prenos. S komandne ali matične ladje, kjer bo ostal Gordon, bo videti Lunina ladja, ki se je ločila od matične in ki leti ločeno. V višini 15.375 m bo ob 7.42 Conrad vdrugič prižgal motor in začelo se bo spuščanje na Lunino površino, kjer bo ladja pristala 11 minut pozneje, po računih na Oceanu neviht. Ob 11.35 bosta Conrad in Bean odprla vrata svoje ladjice in se pripravila za izstop. Prvi bo ob 12.09 stopil na Lunino površino Conrad, 27 minut pozneje pa bo prišel iz kabine Bean. Skupno bosta zasadila zastavo v Lunina tla, nato bosta postavila razne instrumente in začela zbirati vzorce Lunine površine. Ob 14.55 se bo Bean vrnil v ladjo, Conrad pa bo še 20 minut ostal zunaj.

Četrtek 20. november. — Ob 6.35 uri bo Conrad spet stopil na Lunino površino in 7 minut pozneje mu bo sledil Bean. Na vrsti bo „sprehod"; oba vesoljca bosta namreč šla na kraj, kjer so še iz leta 1967 ostanki sonde „Sourveyor 3". Med potjo bosta zbirala vzorce Lunine površine. Ta „izlet" bo trajal dve uri in pol, čeprav računajo, da bo ladja pristala le kakih 400 do 500 m stran od kraja, kjer so ostanki sonde. Če bo šlo vse po načrtih, se bo sprehod podaljšal za pol ure, nakar se bosta vesoljca vrnila v kabino ter ob 13.30 uri vključila motor in zapustila Luno. Ob 18.37 bo prenos iz komandne ladje; videti bo bližanje Beana in Conrada v Lunini ladji. Čez kake pol ure se bosta obe ladji spet spojili in vsi trije vesoljci bodo znova skupaj v matični ladji. Pomožno ladjo bodo ob 21.19 z majhno raketo pognali na Luno, kjer se bo ob 23.15 raztreščila. Takoj nato bodo vesoljci odšli k sedemurnemu počitku.

Petek 21. november. — S pomočjo motorjev bodo vesoljci ob 8.24 uri ladjo usmerili proti Luni, da bi fotografirali teren, kjer naj bi pristala vesoljska ladja „Apollo 13". To pomeni, da bodo vesoljci dolgo krožili okoli Lune, kajti šele ob 21.43 bodo svojo ladjo spet usmerili proti Zemlji. V televiziji bo videti, kako se Luna vedno bolj oddaljuje, nato pa bo sledil za vesoljce znova počitek, ki bo tokrat trajal kar 10 ur.

Sobota 22. november. — Vesoljci bodo ob 9.30 „vstali". Kmalu zatem bo na vrsti „korigiranje" smeri, seveda, če bo potrebno. Sledile bodo razne druge naloge, povezane s poletom, kar bo trajalo precej dolgo, saj bodo šli vesoljci k počitku šele okoli polnoči.

Nedelja 23. november. — Za ta dan, ki ga bodo vesoljci spet začeli ob 9.30 uri, ni bilo objavljenih drugih podrobnosti, razen da bodo ponoči ob 23.44 — če bo potrebno — spet popravili smer poleta.

Ponedeljek 24. november. — Ob 0.37 uri bo televizija v polurni oddaji prenašala povratek ladje na Zemljo, potem bo sledil deseturni počitek vesoljcev, ob 11.30 pa bodo vesoljci spet na delu, zaposleni s pripravami za vstop v zemeljsko ozračje. Za 21.22 so predvidene zadnje priprave, potem bo vesoljska ladja prispela v zgornje plasti zemeljske atmosfere, ob 21.58 pa bo — če bo šlo vse po sreči — „Apollo 12" s svojo posadko pristal na Pacifiku, kakih 735 km od otočja Pago Pago.

„Mladi rod" je spet izšel

Na 32 straneh je izšla dvojna številka „Mladega roda" za meseca november in december; deloma je po vsebini jesenska, malo pa tudi zimska, torej prikrojena za čas, ko se narava spravlja k zimskemu počitku, da si nabere nove sile za prihodnjo pomlad, ko bo znova zaživela v zelenju in pestrih barvah.

Poleg različnih pravljic, pripovedk, pesmic in drugih zabavnih prispevkov vsebuje nova številka tudi marsikaj poučnega. V zgodovino slovenskega slovstva povedeta bralca zapiska o Juriju Dalmatinu in Adamu Bohoriču. Na področju naravoslovja se srečamo s slonom in kitom, ki veljata za največji živali, ter s kaktusom, ki „ni drevo ne grm ne roža". Dr. Pavle Zablatnik pripoveduje o ljudskih verah, šegah in navadah okoli božiča. Z danes izredno aktualnimi vprašanji in dogodki pa seznanja članek „Človek na Luni". In še o Dobraču, o zmaju v Peci, o kralju Matjažu, o Zlatorogu, o najvišji žičnici v Evropi ter o mnogih drugih lepih in zanimivih stvareh pripoveduje „Mladi rod", ki bo spet dobrodošel mnogim mladim in starejšim bralcem. Cena dvojne številke je 5 šil.

MEDNARODNI SIMPOZIJ V GORICI:

„Srednja Evropa danes"

Pod pokroviteljstvom UNESCA, specializirane organizacije Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo, bo v Gorici od 15. do 18. novembra IV. mednarodni simpozij, posvečen kulturnim problemom Srednje Evrope. Posvetovanja, ki bo prirejeno pod geslom „Srednja Evropa danes", se bodo udeležili predstavniki kulturnega življenja iz Avstrije, Češkoslovaške, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Nemčije. Predavanja in diskusije bodo sproti prevajali v italijanščino, slovenščino, nemščino in francoščino, tako da bodo lahko vsi udeleženci spremljali izvajanja posameznih govornikov.

KULTURNE DROBTINE

- **Znanega sovjetskega pisatelja Aleksandra I. Solženicina, avtorja cele vrste knjig, ki sodijo med najboljša dela književnosti obračuna s stalinizmom (Dan v življenju Ivana Denisoviča, Rakov oddelek), so izključili iz zveze sovjetskih pisateljev. Izključen je bil zato, ker ni hotel javno obsoditi kampanje, ki teče v zvezi z njim na Zahodu.**
- **Poljski skladatelj Krzysztof Penderecki piše po naročilu OZN novo skladbo, ki jo bodo prvič izvajali 24. oktobra v New Yorku ob 25-letnici Združenih narodov.**
- **Mednarodno znani koroški zlatar Sepp Schmölzer bo te dni obhajal 50. rojstni dan. Za to priložnost bo danes v celovški Galeriji 61 odprta obsežna razstava njegovih izdelkov, okraskov, svečnikov in drugih predmetov. Prav tako pa bo ob umetnikovem jubileju izšla posebna publikacija, ki bo v besedi in sliki predstavila umetnika in njegovo delo.**
- **Kinoteka ameriškega filmskega inštituta v New Yorku postaja največja zbirka filmov na svetu. V nekaj letih so zbrali 38.000 filmov. Med drugimi ameriškimi ustanovami se z veliko zbirko filmov ponaša tudi še muzej moderne umetnosti.**
- **V okviru kulturne izmenjave med Koroško in Furlanijo je v celovškem Domu glasbe gostoval videmski simfonični orkester pod vodstvom dirigenta Bruna Martinottija. Kot solista sta sodelovala Jože Falout iz Ljubljane in Alfredo Mariotti. Na sporedu so bili avtorji Luigi Boccherini, Mario Montico in Domenico Cimarosa.**
- **Pred kratkim je v Sofiji izšlo obsežno monografsko delo pod naslovom „Bolgarski obrazi v slavjanskite literaturi". Na skoraj 400 straneh je prof. dr. Emil Georgiev nanizal podatke o tem, kako so pisatelji in pesniki vseh mogočih slovanskih narodov prikazovali v svojih delih Bolgare in njihovo zgodovino.**

Vzpon odrske umetnosti v Bolgariji

V primerjavi z zahodnimi ali klasičnimi ruskimi gledališči je odrska umetnost na Bolgarskem še razmeroma mlada. Začetek bolgarskega gledališča sega namreč le dobrih sto let nazaj, ko je v mestu Šumenu (danes Kolarovgrad) amaterska skupina pod vodstvom učitelja Save Dobroplodnega uprizorila prvo originalno bolgarsko igro z naslovom „Mihailo — jedec miši". Dežela je bila takrat še pod turškim jarmom, ki pa ga je narodni preporod že izpodjedal.

Za razliko od zahodnega in ruskega gledališča, ki je nastalo pod okriljem cerkve in aristokracije, se je bolgarsko gledališče pojavilo v silno skromnih razmerah. Prve predstave so bile po šolah ali literarnih klubih. Že od vsega začetka si je to porajajoče se gledališče prevzelo nalogo, da se bori za slovansko neodvisnost. Tako je bolgarsko gledališče, čeprav se ni razvijalo skozi simbolizem in sholasticizem religioznih predstav ter na odrih blestečih in aristokratskih palač, že od vsega začetka, torej pri prvih korakih svojega življenja, porodilo navdušenje v srcih preprostih ljudi. Sodobne igre so uprizarjali bodisi zaradi kulturne zabave ali iz patriotskega patosa.

Ta realna tradicija bolgarskega gledališča se je nadaljevala celih sto let. Danes je še resničen njen originalni ton, poln emocionalnosti, trpljenja, gorja in ljudskega hrepenenja.

Prva večja bolgarska igra, ki je nastala v mlajši gledališki dobi in ki so jo igrali z velikim uspehom, je bila drama „Ivanko" pisatelja Vasila Drumeva. Čeprav je napisana leta 1872, je ta igra polna patriotizma in dramatičnih odtenkov. Osebe, ki nastopajo v igri, so še tako žive, da se še danes ta igra uprizarja na bolgarskem odru. Njen avtor velja za ustanovitelja bolgarske nacionalne drame.

Osvoboditev dežele izpod turškega jarma je dajala spodbude za nadaljnji razvoj gledališča. V številnih mestih so se organizirali na pol poklicni igralci in amaterske skupine ter nadaljevali tradicije iz časa nacionalnega preporoda. Postopno se je gledališče povzpelo na vse večjo stopnjo umetnosti, tako da se je približalo ravni zahodnoevropskega in ruskega gledališča.

Posebne važnosti v razvoju nacionalnega bolgarskega gledališča je leta 1888 ustanovitev Osnovne dramske skupine v Sofiji in nastop dramske skupine s prireditvijo „Solza in smeh" iz leta 1902. Ti dve dramski skupini sta vedno bolj rasli v Narodno bolgarsko gledališče, ki je bilo slovesno odprto leta 1904. Ne glede na težke pogoje, v katerih so morali živeti in ustvarjati, so prvi genialni poklicni igralci Narodnega bolgarskega gledališča delovali z neverjetnim prizadevanjem za svojo umetnost in ljubeznijo do svojega naroda. Ustvarili so solidno bazo, na kateri so se v zadnjih kratkih letih razvili v veliko število briljantnih igralcev in igralk.

Prva generacija poklicnih igralcev izhaja iz amaterskega staža in nekateri izmed njih so se pozneje izpopolnili v umetniških šolah v Parizu, na Dunaju in v Berlinu. Jedru te izredne generacije igralcev, ki je s strogim stažem doseglo mednarodno priznanje, je bila podeljena akademska čast ruske drame, kar pa je zaključilo tradicijo in temperament bolgarskega gledališča. Ruska gledališka šola in ruski vzgojitelji so vsilili svojo apriorno silo v razvoj bolgarskega gledališča.

V zadnjih dveh desetletjih, ki so sledila odkritju Narodnega gledališča, je v igri izrednih poklicnih igralcev prevladoval nacionalni oder. S svojim visokih talentom je skupina teh prvorazrednih igralcev ustvarjala prepričljivo dolgo serijo zelo težkih dramatičnih značajev iz svetovne klasike. Po njihovi zaslugi se je Narodno bolgarsko gledališče uvrstilo med najboljša gledališča v Evropi v zadnjih 50 letih.

Vzporedno z razvojem bolgarskega gledališča se je razvijala tudi bolgarska dramaturgija. Najizvrstnejši dramski ustvarjalci so pisatelji Ivan Vazov, Anton Strašimirov, P. K. Avorov in P. J. Todorov.

Danes ima Bolgarija okrog 40 gledališč. Vsako izmed njih lahko računa s podporo prebivalstva in vlade, zakaj bolgarsko gledališko občinstvo je mnogoštevilno. Mnogi izmed igralcev so člani parlamenta, drugi so svetovalci ali predsedniki važnih državnih ustanov. Mnogim je bila podeljena nagrada za njihovo požrtvovalno delo, 15 igralcev so imenovali za narodne igralce, druge pa za zaslužne igralce.

Upanje sodobnega gledališča je seveda mlada generacija talentiranih igralcev, ki se učijo v gledališki šoli „Krstjo Sarafov" v Sofiji. Ta ustanova, ki je bila osnovana leta 1948, je velik doprinos za kulturni razvoj Sofije in sploh Bolgarske.

France Štiglic petdesetletnik

Najpomembnejša osebnost slovenskega filma in hkrati eden najpomembnejših ustvarjalcev jugoslovanskega filma France Štiglic je te dni slavil svoj 50-letni življenjski jubilej.

Prvi film, ki ga je mladi režiser posnel po povratku iz partizanov, je bil dokumentarni film „Kaznujmo in maščujmo". Že za svoj 2. film „Mladina gradi" pa je Štiglic na mednarodnem filmskem festivalu v Benetkah prejel bronastega leva. Takrat šele 26-letni režiser je ustvaril tudi prvi slovenski celovečerni igrani film „Na svoji zemlji", ki velja za enega najlepših slovenskih filmov sploh. Mednarodno pozornost je vzbudil zlasti s filmom „Dolina miru" (glavni igralec John Kitzmüller je bil nagrajen na festivalu v Cannesu), Štiglicev „Deveti krog" pa je bil predlagan celo za oskarja.

Nekaj novic iz Radiš

Če se z Radiš že dalj časa nismo oglasili, to še ne pomeni, da se pri nas nič ne zgodi. Nasprotno, v zadnjem času smo imeli spet nekaj dogodkov, o katerih želimo seznaniti naše bralce.

V nedeljo 26. oktobra smo imeli dan starih, ki ga je priredila naša občina v gostilni pri Miklavcu v Tucah. Povabilu se je odzvalo kar lepo število gostov, katerim je prireditev bila namenjena. Za izvedbo kulturnega sporeda sta bila povabljena naš društveni in nemški pevski zbor. S sporedom je pričel naš društveni zbor, nakar je župan Ogris spregovoril pozdravne besede v obeh deželnih jezikih. Pri sporedu so sodelovali tudi naši šolarji in naše stare pozdravili z deklamacijami, ki pa so bile žal vse izvajane le v nemškem jeziku. Zato je razumljivo, da med našimi starimi za te deklamacije ni bilo navdušenja, saj jih večina enostavno ni razumela, ker ne zna nemško. Ne moremo razumeti, zakaj nam vsiljujejo take stvari. Pričakujemo, da bodo organizatorji drugič na to mislili in da bodo šolarji izvajali svoj nastop dvojezično, kakor to odgovarja duhu sožitja obeh narodov v naši deželi.

Prireditelji so najstarejše občane obdarili in jim tako izkazali hvaležnost za njihovo delo, ki so ga doprinesli v svojem življenju. Najstarejši občan naše občine je Martinov oče, ki bo prihodnje leto praznoval stoletnico rojstva.

Ob koncu prireditve se je predstavil radiški inštrumentalni trio in s svojimi poskočnimi melodijami poskrbel za dobro razpoloženje. To je pravzaprav bil prvi javni nastop našega mladega ansambla in zapisati moramo, da so se za začetek zelo dobro odrezali. Veseli smo, da ima naše prosvetno društvo tudi svoje muzikante, ki bodo lahko ob raznih priložnostih poskrbeli za veselo razpoloženje.

V nedeljo 9. novembra so nas obiskali študentje z lutkovnim odrom in v naši dvorani pri cerkvi uprizorili igro „Težave Peteršiljčkove mame". Predstavo, ki je bila po drugi maši, niso obiskali samo naši otroci, ampak je zbudila zanimanje tudi pri starejših, tako da je dvorana bila zelo dobro zasedena.

Čeprav smo na Radišah prvič imeli priliko videti lutkovno igro, je bilo zelo razveseljivo, kako so naši otroci z vso pozornostjo sledili posameznim prizorom in Pavlihi pomagali, da je rešil Peteršiljčkovo mamo njenih težav. Presenetljivo je bilo tudi to, kako so otroci Pavlihi in drugim odgovarjali v lepi slovenščini. Vsi smo bili zelo navdušeni in igralce prosili, da bi še prišli med nas, kar so nam tudi obljubili in že danes se veselimo njihovega ponovnega obiska. Pri tem poročilu moramo še dodati, da je uvodoma spregovoril prof. Janko Messner in naglasil veliki pomen lutkovne igre pri vzgoji predšolskih otrok. To smo tudi sami videli in zato kličemo našim lutkarjem: Še pridite!

Naše bralce želimo tudi obvestiti, da smo na Radišah dobili asfaltirano cesto. To zveni skoraj neverjetno, toda danes vse gre in odslej bomo tudi na Radišah imeli lepo suho in gladko cesto, ki bo znatno olajšala promet.

Glavno skrb za izgradnjo oziroma asfaltiranje ceste je imel naš župan Ludwig Ogris in mu zato tudi gre priznanje in zahvala. Seveda mu je pri tem stal ob strani tudi naš občinski tajnik nadučitelj Lausegger in vsi občinski odborniki. Vsem velja naša iskrena hvaležnost.

Pomagajmo otrokom v Banjaluki

Naprošeni smo bili, da objavimo naslednji poziv:

Vsled katastrofalnega potresa v Banjaluki je na desettisoče ljudi zgubilo dom in utrpelo veliko škodo na svojem imetju. Živeti morajo v zasilnih bivališčih, kar nevarno ogroža njihovo zdravje. Začetek zime je njihov položaj še bolj zaostril. Otroci trpijo zaradi tega še prav posebno.

Demokratično združenje „Kinderland" hoče pomagati lajšati gorje otrok. Otroke iz Banjaluke hoče sprejeti v svoje domove v Avstriji in jim pomagati preboleti najhujši čas.

Demokratično združenje „Kinderland" poziva vse, da mu pomagajo pri njegovi pomožni akciji za otroke iz Banjaluke, ter prosi za denarne prispevke, ki jih je treba vplačati na konto 191.666 poštne hranilnice na Dunaju.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu

Vabilo na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 16. 11. 1969 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Poje moški zbor DPD Svoboda „Dušan Jereb" iz Novega mesta.
Na sporedu bodo slovenske umetne in narodne pesmi.
Ljubitelje slovenske narodne pesmi vabi

društveni odbor

Slovensko prosvetno društvo Radiše

vabi na igro

METEŽ

s katero bodo v nedeljo 16. novembra 1969 ob 1/23. uri popoldne v dvorani pri cerkvi na Radišah gostovali igralci SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni.
Ljubitelje odrske umetnosti prisrčno vabi *društveni odbor*

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Škofičah

Vabilo na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 16. 11. 1969 ob 14.30 uri pri Kreuzwirtu pod Jerberkom. Moški zbor DPD Svoboda „Dušan Jereb" iz Novega mesta bo pel slo-Ljubitelje slovenske narodne pesmi.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku

vabi na

pevski koncert

ki bo v nedeljo 16. novembra s pričetkom ob 20. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.
Gostoval bo pevski zbor „IVAN CANKAR" iz Celja, ki ga vodi znani glasbenik in dirigent prof. Marijan Lebič; nastopil pa bo tudi pevski zbor SPD „Edinost" iz Pliberka
Po koncertu bo inštrumentalni ansambel iz Celja igral za ples.
Ljubitelji lepe pesmi in dobrega razpoloženja prisrčno vabljeni!

Odbor

Lutkovni oder gostoval na Radišah in na Brnci

Lutkovni oder je v nedeljo spet zabeležil dva nastopa in s svojim delom vestno izpolnjuje svoje poslanstvo, namreč, da skrbi za kulturno vzgojo naših najmlajših.

Prva predstava je bila na Radišah (o tem podrobneje poročamo v posebnem članku), medtem ko je naslednji nastop bil na Brnci. Na Radišah je uspeh takorekoč bil zagotovljen že v naprej, saj je skrb za številni obisk prevzelo domače prosvetno društvo in je predvsem predsednik Šimej Wrulich storil vse, da je prireditev potekala zelo uspešno.

Na Brnci je lutkovni oder nastopil v prostoru gostilne Pranger. Tam se je pokazalo, da bo na Brnci treba vložiti še mnogo truda, kajti obisk je bil vse prej kot zadovoljiv. V prvi vrsti bo naloga krajevnega društva, da bo v bodoče skrbelo za boljši obisk tudi mladinskih prireditev, zlasti ker so druge prireditve na Brnci zelo dobro obiskane. Nedeljska izkušnja pa naj bi bila opozorilo tudi staršem, da pri svojih otrokih razvijajo zanimanje za slovensko kulturo, za kulturne prireditve v materinem jeziku. Zavedati se moramo, da ne zadostuje, če človek zadovolji le lastno potrebo po kulturnem izživljanju, ampak je njegova dolžnost, da k temu vzgaja tudi mladino.

Kljub vsemu je bil nastop lutkovnega odra za začetek dovolj uspešen, saj so mladi, ki so igro gledali, pokazali zanimanje in je pričakovati, da bo to zanimanje v bodoče še naraščalo.

Dr. Hans Wiesner šestdesetletnik

Poslevodeči podpredsednik deželnega sodišča Celovec dr. Hans Wiesner je pred dnevi obhajal svojo šestdesetletnico ter bil ob tej priložnosti deležen številnih čestitk.

Dr. Wiesner je doma iz Borovelj. Služboval je na raznih okrajnih sodiščih in bil nazadnje predsednik okrajnega sodišča Rožek, ko je bil leta 1952 poklican na deželno sodišče Celovec. Zdaj je že enajst let podpredsednik tega sodišča, med boleznijo in zlasti po smrti prejšnjega predsednika dr. Pichlerja pa vodi tudi posle predsednika deželnega sodišča.

Poleg tega uživa dr. Wiesner ugled tudi v koroškem kulturnem življenju, saj je že več let predsednik Društva koroških umetnikov, zdaj pa ga je tudi vodstvo Koroške univerzitetne zveze izbralo za novega predsednika.

DELAVSKO KULTURNO-PROSVETNO DRUŠTVO „SVOBODA" MENGEŠ

uprizori komedijo v dveh dejanjih
Nikolaj V. Gogolj:

Ženitev

v nedeljo 16. novembra 1969 ob 14.30 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu in ob 19.30 uri v farni dvorani v Škocijanu.

Režija: MAKS FURJAN **Prevedel: JOSIP VIDMAR**
Kostumi: SNG Ljubljana **Teh. vodstvo: Slavko Pišek**

Vabi Krščanska kulturna zveza v Celovcu

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBU

Mohorjeva v nedogled

V letošnjem Koledarju Družbe svetega Mohorja najdemo na straneh 106 do 125 daljši članek izpod peresa dr. Janeza Hornböcka. Oglasil se je človek, v čigar rokah dejansko leži vodstvo Družbe svetega Mohorja. To je dejstvo in tudi deset odborov bratovščine ne bi moglo spodbiti te resnice. Javil se je torej človek, ki je pristojen za sloviti Korotan. Da je naslovil članek „Dvakrat Korotan", izpričuje njegovo onemoglost in osamljenost. Njegov spis je konglomerat citatov, ki pa so spretno izbrani in izvrstno razvrščeni. Nekaj se je mož le naučil v svojem življenju. Po enkratnem branju dobi neobveščen bralec sliko hudobnih in nehvaležnih študentov, Družbo svetega Mohorja pa obdaja svit dobrote in usmiljenja. Kaj briga pisca, če izbere le del študentskega mnenja, če frizira izjave. Že kar začetka se vrže na obe študentski organizaciji, ki mu ležita seveda globoko v želodcu. Ni še pozabil, da sta ga nazvali „nastavljenec". Povsem samoumevno pa prezre ugotovitev enega izmed študentov, namreč ugotovitev, da Družba svetega Mohorja igra dvojno vlogo.

Na koncu pisec trdi, da s pisanjem nobenega ni hotel obsojati in obsoditi. Dejansko pa je študente obsodil na verskem in moralnem področju. Študentje so prikazani kot brezverci in moralno pokvarjena skupina. S tem pa se je oddaljil od bistvenih problemov Korotana. Članek je v prvi vrsti pisčeva slika o verskem in moralnem življenju študentov. Spet imamo na prvem mestu vero, moralo in cerkev. Pri Slovencih je to že lepa tradicija. Če že vse pogine, vera, morala in cerkev bodo kraljevale. Zdi se, da Janez ni bral člankov svojih prednikov na stolčkih Družbe svetega Mohorja. Drugače ne bi napisal takih bedarij. Njegovi predniki so nekoč tožili: propade narodnost, propade tudi vera. Tu se nam odkrije bistvena razlika. Hornböck postavi vero in moralo na prvo mesto, narodnost sledi nekje zadaj. Študentje razpravljajo danes o narodnosti in o veri. Da se upajo dvomiti v vero, boli Hornböcka, ki strogo ločuje vero od narodnosti. Je pri Korotanu res šlo za vero, moralo in cerkev?

Zadnje številke Mladja Hornböck še ni prebolel. Nekaj pa se je naučil tudi iz Slovenskega vestnika. Je le zalegla kritika Nedelje. Dosledno namreč navaja pri citatih pisca, izdajatelja in lastnika lista in včasih tudi odgovornega urednika. To je pa res lepo. Bodo ljudje vsaj še enkrat čuli, katere študentske organizacije imamo na Koroškem in kdo pri njih vodilno deluje. Nekaj novih zlatih telet smo koroški Slovenci tudi dobili. In to kar od cerkvene strani. Da le ne bo škodovalo veri in morali. Nemški prijatelji so nam v razburkanem času 19. stoletja postavili tako zlato tele z „deželnim mirom", ki se mu koroški Slovenci klanjamo vse od tedaj. Zdaj se bo treba klanjati še drugim. Treba se bo klanjati zahtevi „distancirajte se". To bo res imenitna naprava; svetovni patent pa je last Družbe svetega Mohorja. Za časa Metternicha in Bacha so kaj takega preprosto nazvali „cenzura". To bo luštno! Na zahtevo lastnika patenta se bo posameznik ali društvo moralo distancirati od te ali one izjave, od tega ali onega spisa. Res lepa svoboda vesti! In drugi dve teleti: „cerkvena bratovščina" in introiziran „bišni red" mohorjanskih domov. To bo greha, če bodo koroški Slovenci le plesati hoteli. Pa so zadnje čase tako svojeglavi.

Hornböcka izredno veseli, da sedanje vodstvo Narodnega sveta koroških Slovencev nima dijakov in študentov za seboj. Pa so vse preobrnili ti hudobneži! Vendar škodoželjnost res ni lepa lastnost.

Posebno se pisec zaganja v dunajske študente, kajti tisti v Gradcu so silno pridni. Leglo na Dunaju bi bilo res treba uničiti! Pa kaj, misli Janez Hornböck. Saj tudi ni tako hudo. Študentje ne vedo kaj delajo. Poleg tega pa pri KSŠ in KDZ itak ne deluje veliko študentske in dijaške mladine. Imajo le posamezniki tako trde butice in se nočejo ukloniti. Pri Družbi svetega Mohorja je to čisto drugače. Tam delujejo z navdušenjem vsi družbeniki, komaj se jih morejo ubraniti in soba vodje Družbe svetega Mohorja je vsak dan natrpano polna poslušnih ljudi. Menda jih morajo celo pri oknu ven metati. Poglejte, ljubi Slovenci, kako lepo je urejeno v katoliški Avstriji cerkveno življenje. Ne vedo kam z duhovniškim naraščajem. Ob nedeljah in praznikih, pa tudi ob delavnikih imajo svoje ljube križe z vnetimi katoličani. Vera, morala in cerkev so stebri naše družbe in naše države. Na Dunaju se prebivalstvo kar štuli k tej slavni organizaciji. Vsi udje cerkve izpolnjujejo stoodstotno svojo dolžnost, se postijo in molijo. Cerkveni predstojniki dobivajo sive lase, ker se ne morejo ubraniti skoz in skoz katoliških državljanov. Seveda takega navdušenja za delo pri študentskih organizacijah ni. Tudi sodelovanje je pomanjkljivo. No, pri KSŠ in pri KDZ ni vere, ni morale, zato tudi ne gre. Navdušen katoličan Hornböck pa piše, da križ — ubogi dve deski — ni neki simbol, neko znamenje, temveč inventar korotanske celice.

V svoji natrpano polni sobi v Celovcu prede dalje svoje misli Janez Hornböck. Samo nobene kritike, tega pa ne. Ni res, da so nas nekdaj pod pretvezo križa oropali politične avtonomije, res pa je, da vas študente in druge ničvredne upornike in prekucuhe pod pretvezo vere in morale in tistih dveh desk hočemo oropati pravice kritike in drugih takih za nas neprijetnih reči. Skrbi me, skrbi, kdaj bo KDZ postala katoliška organizacija. Hitro sem z besedo papeževo. In sploh tisti duhovni-asistentje in svetovalci-laiki. Ti so najmanj katoliški. Dante bi jih gotovo videl trpeti najstrašnejše muke. Kajti odgovorni so za vse težave, ki jih imamo. Zdaj vsaj vedo, da morajo skrbeti za to, „da bo avtoriteta Cerkve solidno upoštevana in dejansko priljubljena". Škoda, da je solidno upoštevana po policijskem aparatu le „avtoriteta" diktatur. Treba bi pač bilo spet uvesti tiste inkvizicijske stroje. Najprej bi lahko gorel na grmadi tisti z brado, potem predsednik KSŠ in KDZ, od katerih idejne orientacije se še vedno ne upajo javno in odkrito distancirati se predstavniki in voditelji med koroškimi Slovenci. Za nameček bi pa ocvrli še tistega, ki piše, da igramo dvojno vlogo. Stvar bi bilo treba radikalno rešiti. Zadušiti bi bilo treba tudi tisti osrednji odbor KDZ na Dunaju, A — 1096 Wien, Postfach 125. Ta presneti osrednji odbor si namreč lasti nezaslišano pravico. Kar mi delamo čisto brez vseh paragrafov, hoče izvrševati s paragrafi 8 in 2. Je pa že bolj enostavno brez vseh paragrafov, kar direktno. In naše dobrote, pomislite, pa jih noben noče ceniti. Dajemo kruha, v Korotanu na Dunaju smo namestili go. Langer, ki je neomadeževan cvet vse države, izpolnjuje vneto vse dolžnosti in spoštuje božje in cerkvene, Tomažičeve in naše postave. In „SAD-Korotan" smo jim hoteli dati. O ta naš nerealističen idealizem. Pa edino, kar študentje hočejo, je, polastiti se domov ter vzgajati in uresničevati svojo idejno diktaturo. Kaj neki si domišljajo, saj samo mi razumemo mladino. In tako prede dr. Janez Hornböck svoje misli v nedogled . . .

Nazadnje svetla ugotovitev: „Mohorjeva je pripravljena." Verjetno tako pripravljena kot v Šmihelu. Kdo se še more smejati?

-el.

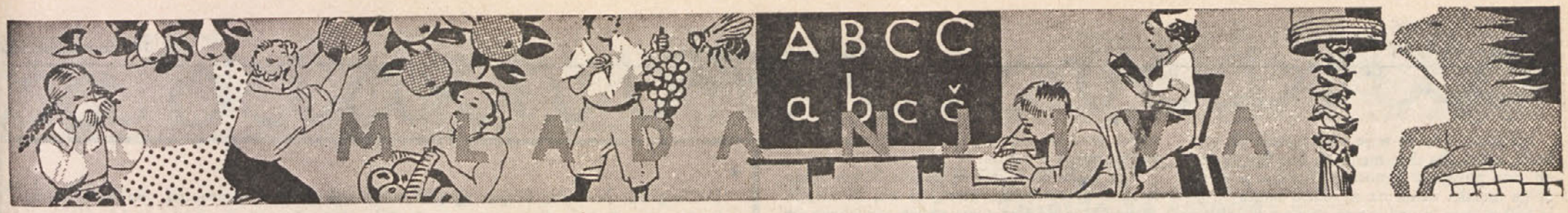

Mizica, pogrni se!

Živel je krojač, ki je imel tri sinove in kozo. Zaradi te koze so se sprli, in sinovi so odšli po svetu. Najstarejši se je šel učit za mizarja. Ko so mu potekla učna leta, mu je mojster za pridno in natančno delo podaril mizico. Ta mizica je imela posebno lastnost. Če si ji rekel: „Mizica, pogrni se!" je bila v trenutku lepo pogrnjena in polna najboljših jedi.

Mladi pomočnik je bil vesel in srečen, ko je odšel od mojstra. Hotel se je vrniti domov k očetu. Spotoma je pa zavil v gostilno, polno gostov. Povabili so ga k mizi in mu ponudili jedi in pijače. Pomočnik pa se jim je zahvalil in jih povabil k svoji mizici. Ta je vse nasitila in napojila. Ker je ostal v družbi pozno v noč, je prenočil kar v gostilni.

Ponoči je krčmar zamenjal pomočnikovo mizico s popolnoma podobno, ki jo je imel na podstrešju. Šele ko se je najstarejši sin vrnil domov in hotel pokazati očetu in sosedom svojo čudežno mizico, je spoznal, da so mu jo zamenjali. Žalosten in osramočen je spet odšel z doma in se udinjal pri mizarju v sosednjem kraju.

Drugi sin se je izučil pri nekem mlinarju. Ker je bil tako marljiv, mu je mojster dal ob slovesu oslička posebne vrste. Na povelje „Osliček, daj, z uhlji pomigaj in zlatnikov mi narigaj!" je pridni dolgoušec spredaj in zadaj metal iz sebe cekine.

Pomočnik se je mojstru mlinarju lepo zahvalil in zavil proti domu. Pot ga je zanesla v isto gostilno kakor njegovega starejšega brata. Krčmar je tudi njemu zamenjal čudežnega osla za navadnega. Ko se je doma hotel pohvaliti očetu, kakšnega oslička ima, je videl, kako ga je krčmar prevaril.

Najmlajši se je moral učiti najdlje, ker se je učil za strugarja. Starejša brata sta vedela, kje se uči, pa sta mu pisala, kaj sta doživela na poti. Ko je najmlajši postal strugarski pomočnik, je dobil od mojstra čudno darilo: vrečico, v kateri je bila lepo ostružena batina. Če ji je rekel „Batina, iz vreče!" je udarila po vsakem in ga tepla tako dolgo, dokler ji ni velel: „Batina, v vrečo!"

Domov grede se je strugar nalašč ustavil pri krčmarju, ki je bil osleparil njegova brata. Ponoči je krčmar tudi njemu hotel zamenjati vrečo. Najmlajši, ki je na to samo čakal, je pa rekel: „Batina, iz vreče!" Batina je pričela ples z goljufivim krčmarjem. Poskočil je pri vsakem udarcu in kar naprej tulil od bolečine.

Šele ko je vrnil ukradeno mizico in osla z zlatniki, je strugar ukazal: „Batina, v vrečo!" in batina je nehala tepsti krčmarja.

Doma je najmlajši pokazal očetu, kaj vse je pripeljal domov. Poklical je starejša brata in jima izročil čudežno mizico in oslička. Oče in sinovi so poslej živeli lepo v slogi in imeli so vsega dovolj.

Začarani lonec

(KITAJSKA PRAVLJICA)

Kmetič je okopaval svojo njivo in je izkopal star glinast lonec.

— Le kaj naj počnem s staro šaro, je dejal zlovoljno in ga hotel vreči na smetišče. Toda njegova žena je bila varčna gospodinja in zvečer je lonec nesla domov. Ko sta z možem skromno povečerjala, je hotela lonec od znotraj s krtačo poribati. Toda brž ko je segla s krtačo v lonec, se je do vrha napolnil s samimi krtačami.

Kako se je mož razveselil.

— Brž poberi krtače, zaveži jih v ruto in nesi v mesto na trg. Vse boš lahko prodala, je rekel ženi.

Kmetica je pobrala krtače iz lonca, a lonec se je spet napolnil z novimi. Čudovito! Bil je začaran lonec.

Kmet in njegova žena sta se neizmerno razveselila. Zdaj bosta lahko živela brez skrbi.

Teden za tednom je kmetica nosila krtače na trg in prinašala domov čedne izkupičke. Z možem sta postala premožna človeka in sta si že gradila novo hišo.

Nekega dne pa, ko se je kmetica vrnila iz mesta, je po nerodnosti spustila v lonec zlatnik. V hipu so izginile vse krtače in začarani lonec se je napolnil s samimi zlatniki. Naj sta jih jemala iz lonca, kolikor sta hotela, zmeraj je bil do vrha poln zlatnikov.

Sedaj sta šele zaživela kmet in njegova žena. Oblačila sta se v najdragocenejša oblačila, jedla sta najboljše jedi in pila najžlahtnejše pijače. Navsezadnje sta si zgradila prekrasno palačo in še sta imela zmeraj denarja na pretek.

Kaj čuda, če se je kmetu zazdelo pretežko, da bi sam zajemal zlatnike iz lonca.

— To bi lahko delal tudi moj oče, je pomislil. — Saj cel dan samo poseda in zastonj je moj kruh.

Kmetov oče je bil osivel starček, ki je komaj še držal žlico v roki. Toda odslej je moral od jutra do večera sedeti ob loncu in zajemati iz njega zlatnike. Vendar se je sinu zdelo, da gre očetu prepočasi delo od rok. Razvadil se je že in je razsipal zlato z obema rokama. Nobeno blago mu ni bilo zadosti mehko tkano, nobena jed dovolj okusno pripravljena in nobena palača dovolj imenitna.

— Prepočasi zajemaš zlatnike! Len si! je renčal na očeta. — Nočeš delati, kot se spodobi! Zastonj ješ moj kruh!

— Ljubi sin, star sem že in ne morem. Kmalu se utrudim, boli me roka, hrbet in celo telo. Moral bi se malo spočiti. Privošči mi trohico oddiha!

Ko je sin to zaslišal, se je razjezil:

— Delaj, kar sem ti ukazal. Ne bom te zastonj redil!

In tako je starček od ranega jutra do kasnega večera sedel ob začaranem loncu in zajemal zlatnike za sina.

Nekega dne pa je starček omagal. Ko je segel v lonec, se mu je od slabosti zavrtelo v glavi in padel je med zlatnike.

Toda glej, bleščeči zlatniki so v trenutku izginili in lonec se je napolnil s samimi sivolasimi starčki. Toliko jih je bilo, da je glinasta posoda počila in se razletela v same črepinje. Nobenega začaranega lonca ni bilo več.

Le pomislite! Hvaležni sin je imel sedaj devetindevetdeset starčkov in vse je moral preživljati. Ko je minilo leto in dan, ni imel nobenega zlatnika več.

Prepozno je obžaloval svoj pohlep in spet je bil reven kot poprej.

Zajček

Zajček zobke brusi
na debeli repi,
da bili bi močni,
da bili bi lepi —

da ne bo težko mu
priti čez ograde,
kadar zima pride,
beli sneg zapade.

Deske bo preglodal,
bo na skedenj šinil
in na toplem čakal,
da bo sneg izginil.

N. Maurer

France Bevk:

Moja prva knjiga

Bilo mi je kakih dvanajst let, malo več ali manj, ko sem spisal in ilustriral svojo prvo knjigo. Naj je bila kakršnakoli, nihče več je ne bo kdaj videl in bral. Izšla je bila namreč v enem samem izvodu in še ta se je zdavnaj izgubil.

Ne da bi se hvalil, po resnici povem, da sem v mladosti rad in veliko bral. Najrajši zgodbe. Teh pa takrat ni bilo na pretek, dosti manj kot danes, in vse so se mi zdele prekratke. Požiral sem črke z očmi, najrajši bi bil v hipu vedel celo zgodbo od začetka do konca. Posebno, če je bila napeta in grozljiva, da so se mi ježili lasje na glavi.

Vse, kar sem bral, pa sem v mislih tudi naslikal. Tako so nastajale v moji domišljiji najčudovitejše podobe. Noben razbojnik ni bil tako strašen, kot sem si ga jaz zamislil, noben zamorec tako črn, strahovi pa taki, da bi se jih prestrašil vsak junak, a Turki bi se še sami sebe bali.

Nekoč mi je prišlo na misel, da bi sam spisal knjigo.

Od matere sem izprosil veliko polo belega papirja, v kakršnega so tiste čase zavijali sladkor. Polo sem preganil čez polovico, še enkrat in še enkrat... Tolikokrat, da je nastala knjižica. Sešil sem jo na hrbtu in s škarjami obstrigel robove.

Hotel sem napisati zgodbo o razbojniku, ki ga je pred davnimi leti lovil ded, ko je bil vojak na Laškem. Tisto zgodbo sem že stokrat slišal. Mislil sem, da jo vem od začetka do konca. Toda ko sem jo hotel zmazati na papir, se mi je nagajivo izmikala.

Ne spominjam se več, kako sem napisal zgodbo. Vem samo, da je bila napisana. Zgodbo sem tudi ilustriral. Te podobe se mi še nekoliko svetlikajo v spominu: Vegasta koča sredi gozda... Razbojnik z velikim klobukom in črno bradico, uklenjen na rokah in nogah... Moj ded na straži...

Knjiga je „izšla", bil sem ponosen nanjo. A nisem je nikomur pokazal, občudoval sem jo le na skrivaj. Bal sem se, da bi vzbudila več norčevanja kot pohvale.

Nekoč me je zasačila teta in iztrgala knjižico iz rok. In kar je bilo najhujše, je zgodbo brala na glas. Poleg tega se je vedno znova zasmejala, kakor da sem napisal kdo ve kaj smešnega.

Med obedom me je hudomušno pogledovala.

„Zakaj pa se držiš kot huda ura?" me je vprašal oče.

„Nič takega," je dejala teta. „O tistem razbojniku je napisal... Pa očeta je narisal s takim nosom, da niti kos nima takega kljuna..."

Teta se je hahljala, ostali so se muzali. Od sramu nisem vedel, kam naj pogledam. Kljub temu sem bržkone že takrat sklenil, da ta prva zgodba ne bo zadnja.

In tako je bilo.

LADISLAV GRAT - KIJEV

Pot čez Dravo

(Odlomek iz knjige „V metežu")

(Nadaljevanje in konec)

Ker se je tiste dni pripravljala neka četa na prehod čez Dravo, smo se domenili, da nas bo vzela v svoje varstvo. Komandir čete je bil Feliks, domačin izpod Obira, partizan, ki so mu starše na Dunaju obglavili. Tudi komisar je bil domačin iz Črne, Karel Seidl. Četa je bila dobro oborožena z ameriškim orožjem. Preden smo odšli, je že prišlo v Solčavo vprašanje glavnega štaba, kje smo in kako je z nami. Odkar smo prišli s Pohorja, je minilo štirinajst dni in na glavnem štabu so bili že zaskrbljeni za našo usodo.

Bilo nas je okoli šestdeset, ko smo šli na pot proti Dravi. Zavili smo nazaj čez Peco proti Mežici in Strojni. Nekje nad centralo bi se morali prepeljati čez reko v dveh gumijastih čolnih.

Znova so me kakor nočne vešče obletavale misli, ko smo se v tišini plazili proti reki. Za nami je bil dober mesec napornih pohodov, mesec prečutih noči in napetih živcev, ko me je korak za korakom in noč za nočjo zasledovala komandantova grožnja... Za nami je ostala italijansko-nemška meja orjaške razsežnosti — pošastna s svojimi minami najrazličnejših vrst, ki so kakor hruške visele po bodeči žici; meja, posejana z minami, ki so ob dotiku skočile meter visoko v zrak, nato pa s satansko močjo kosile s svojimi jeklenimi kroglicami po vsem, kar je bilo živega; za nami je ostala proga Ljubljana—Zidani most, za katero je bila potrebna temeljita študija, če si hotel priti čez to, za Nemce nenadomestljivo progo!... Za nami so ostale vse ceste od Kranjske do Štajerske in Koroške — ceste, ki ti je zaradi njih življenje neprestano viselo na nitki; za nami so ostali prelazi, ob katerih so nemški policisti tako radi postavljali zasede; za nami je bila naša izmučena domovina!... Mi pa že drugi dan čepimo in ždimo na obronkih gričevja, ki se spušča k Dravi. Dva dni že pošiljamo proti reki izvidnice, da ugotavljajo nemške premike ob njej, kajti sovražnik varuje reko in le s svojo nacistično zagrizenostjo — Nemci varujejo reko z vso svojo ljubosumnostjo. Banditi ne smejo čez Dravo — takšno je njihovo bojno geslo. Nekaj naših se je bilo že prebilo čez, zato zdaj sovražnik toliko bolj zagrizeno bedi nad reko.

Mi pa moramo čez Dravo! Ko bdimo na obronkih gričevja, se vsak zase sprašujemo, kaj nas čaka na oni strani... Kakšni ljudje — sovražniki ali prijatelji, vrag vedi! Poročila, ki jih dobivamo, so tako različna, da nas že po prvih podatkih spričo nemogočih razmer spreleti srh. Druga poročila zatrjujejo, da se onkraj reke cedita med in mleko. Kakšna je torej resnica onkraj Drave? Ko bomo stopili iz reke, se bomo znašli v pravem rajhu — zdaj pa gledamo tja čez kakor na nerazrešljivo uganko.

Ves popoldan že napihujemo čolna in se seznanjamo z njima. Feliksova četa je seveda veliko na boljšem, saj ima za svoj čoln posebno zračno črpalko, avantgardisti pa imamo čoln, ki ga je treba napihniti z usti. No, moja pljuča že spet posredujejo! Nekajkrat močno pihnem in čoln se zgane.

„Dovolj!" ugotavljajo soborci.

Že se mrači in spuščamo se k Dravi. Spredaj gre Feliksova četa, njej na čelu komandir Feliks, za četo Branko, komisar in jaz. Za nami se spušča Avantgarda. V trdi temi malone pademo na cesto. Tik pod njo je Drava, nekam skrivnostna, tiha in spokojna. Vidimo obrise poslopja — menda je pod nami električna centrala. Med cesto in reko je le nekaj metrov prostora. Stisnemo se na ta prostor, del borcev leži ob parobku ceste in varuje nas, ki nestrpno napihujemo čolna. Črpalka drugega čolna je nekam glasna, ob slehernem stisku rahlo zacvili. Potihem preklinjamo, druge pomoči ni. Borcem nad nami je ukazano: streljati na patrulje le, če nas opazijo, sicer se za nobeno ceno ne smejo izdati.

Naposled sta čolna napihnjena. Potisnemo ju v vodo in prvi borci skočijo vanju — po štirje v vsak čoln, nas pa je šestdeset Vsi čutimo: dolgo bo trajalo...

Prvi so odrinili borci Feliksove čete. Medtem so v naš čoln skočili štirje moji borci; med njimi je Branko.

„Kijev!" mi je zašepetal, „grem naprej, da zasedemo nasprotni breg, hitro pridi za menoj!"

Misli se mi naglo roje po glavi. Kaj je na drugem bregu Drave? Ali jih ne bo sprejel ognjeni dež, se bova z Brankom še kdaj videla? Bilo je, kakor da je reka raztegnjena v nedogledno širjavo...

Čolni so izginili v temo, ne vidimo jih več, samo še rahlo pljuskanje se kdaj pa kdaj oglasi, kakor da bi se riba pognala iz vode, potem pa še to zamre. Tedaj pa — na naši strani žarometi avta! Vozilo se nam naglo bliža, prilepimo se pod breg, pripravljeni na vse; nestrpnost narašča s sekundami. So naši že na onem bregu? Jih bodo Nemci opazili? Smo izdani? Naglo povelje: „Mirujte! Če pa se bo avto ustavil, z vsem orožjem po njem, takoj nato pa umik v bregove!"

Nič takšnega se ni zgodilo. Avto je odbrzel mimo nas in spet nas je zagrnila tema. Minilo je še nekaj tesnobnih minut in iz teme sta se prikazala čolna.

„Hitro v čolne!" je rekel eden izmed čolnarjev, „na oni strani je vse mirno."

Oddahnili smo se. Skočil sem v čoln, za menoj soborci in odrinili smo. Še nikoli se nisem vozil v gumijastem čolnu. Zvijal se je, nobene trdnosti nisi čutil na njem, jaz pa nisem znal plavati. Zdelo se mi je, da se nikamor ne premaknemo, ko pa sem se ozrl proti našem bregu, ga ni bilo več. Neslišno, z zadržanim dihom smo drseli po globoki, črni vodni gmoti. Nenadoma pa je čoln zabrbotal kakor predrta zračnica v vodi. Obupno sem oprezoval z očmi proti nasprotnemu bregu. Moja roka je sunkovito poiskala čolnarjevo ramo. Zaslišal sem njegov mirni, šepetajoči glas: „Utoniti ne moremo. Čoln ima štiri prekatate, videti je, da eden malce pušča." A že so se prikazali megleni obrisi nasprotnega brega. Hrepeneče sem upiral oči vanje, hrepenel sem po trdnih tleh kakor še nikoli v življenju.

Marsikateri turist se je v Carigradu že spraševal, zakaj oba dela mesta ob Bosporu še vedno nista povezana z mostom. Končno je 30 km dolga morska ožina na najožjem mestu široka le 660 m, kar je nedvomno smešna razdalja v primerjavi s 1280 m razpona, kolikor ga ima most Golden Gate v San Franciscu, ki pa je bil izročen prometu že leta 1937. Glavni vzrok, da je bila šele v zadnjem letu dokončno sklenjena gradnja mostu, je nedvomno v dejstvu, da je Turčija celo za evropske razmere revna dežela.

Pač pa tudi v preteklosti ni manjkalo načrtov za trajno povezavo med Vzhodom in Zahodom. Že Aleksander Veliki je dal zgraditi čez Bospor vojaški most, ki je bil za tiste čase prava mojstrovina, vendar ni dolgo obstajal. vzrok graditve mostu pojavlja industrializacija carigrajskega prostora.

Kot najboljša rešitev se ponuja 22 km dolga krožna avtomobilska cesta, ki naj bi zlepila mesto, ki je v prometnem smislu razdeljeno na tri dele in ga delita Bospor in Zlati rog. Skupni stroški spoštovanja vrednega projekta so predvideni v višini 1,5 milijarde turških lir (približno 3,5 milijarde šilingov). Od tega naj bi odpadlo 105 milijonov lir na kakih 1000 m dolg viseči most čez Zlati rog, ki naj bi razbremenil že obstoječa mostova, 350 milijonov lir pa na bosporski most.

Načrt predvideva, da bo 231 m dolg viadukt povezoval srednji del mostu z evropskim delom krožne avtoceste. V parku, poraslem s pinijami, ki se spušča proti Bosporu,

V Carigradu bodo čez Bospor zgradili viseči most, ki bo povezoval oba dela mesta, hkrati pa tudi dve celini — Evropo in Azijo, kajti Ortaköy je mestni predel na evropski in Beylerbeyi je del Carigrada na azijski strani Bospora. Skupna dolžina mostu, ki bo visel na dveh stebrih na kopnem, bo znašala 1560 metrov; razpon srednjega dela bo znašal 1074 m, evropski privozni viadukt bo dolg 231 m in azijski privozni viadukt 255 m. Stebra se bosta dvigala v višino 165 m, medtem ko bo višina mostu nad gladino znašala 64 m v dolžini 400 m. Most bo širok 33,40 m, po njem bodo speljali 6 cestišč po 3,5 m širine in 2 stezi za pešce po 2,5 m širine.

Z gradnjo naj bi začeli še ta mesec, tako da bi bil most dograjen do leta 1973, kajti gradbena dela bodo predvidoma trajala 2 leti in pol. Gradbene stroške cenijo na 350 milijonov turških lir, zato pa bodo potem pobirali mostnino, ki bo znašala 5 turških lir za avtomobil. Računajo, da bo leta 1975 šlo čez novi most 10 milijonov osebnih vozil.

Povezava med Evropo in Azijo

Nad Bosporom bo razpet največji viseči most v Evropi

Evropski inženirji, predvsem Francozi, so se v letih 1870 do 1880 poigravali z mislijo, da bi zgradili železniški most na najožjem mestu morske ožine med utrdbama Rumelihisari in Anadoluhisari, kjer so Turki v vojnih časih razpeli čez Bospor težko verigo in s tem ohromili ladijski promet. Takratni načrti so propadli, ker je manjkalo denarja, poleg tega pa je za tedanji promet čez Bospor povsem zadostovala tudi zveza z brodovi.

Resnejša prizadevanja, da bi zgradili trajno prometno povezavo med Evropo in Azijo, so se pojavila prvič leta 1955, ko je turška vlada naročila pri svetovno znani ameriški inženirski družbi De Leuw, Cathen Co. študijo o prečkanju Bospora. Leta 1956 je bil načrt predložen, toda mostu niso zgradili; ameriški izvedenci so izračunali, da bi bil most za Turke rentabilen šele tedaj, ko bi imel Carigrad 2,150.000 prebivalcev, kar naj bi bilo šele leta 1980.

Medtem pa je „eksplozija prebivalstva“ presenetila tudi to staro mesto dveh kontinentov, kajti izračunano število prebivalstva je Carigrad dosegel že leta 1965. Turške oblasti so naglo napravile novo študijo, ki je sicer temeljila na stari, toda dala je povsem nove rezultate: 4 milijone prebivalcev v letu 1980, nekateri računi pa predvidevajo celo 5,3 milijona. Še hitreje naj bi se dvignilo število avtomobilov — od 10.000 v letu 1952 na več kot 100 tisoč v letošnjem letu.

Danes, ko je postal Carigrad za promet najhujša ovira (čas za prečkanje traja od 1 do 3 ure), se na pristojnih mestih trudijo, da bi nadoknadili čas, ki je bil zamujen z napačnimi računi in napovedmi. Poleg hitro rastočega naraščanja prebivalstva in okrepljenega avtomobilskega turizma v Malo Azijo, se kot tretji bo stal eden od obeh 165 m visokih stebrov. Tako steber v Ortaköju, kakor se imenuje mestna četrt na evropski obali, kot tudi drugi v Beylerbeyi na azijski strani, bosta stala na zemlji, tako da bodo odpadla draga kesonska dela. Vse hiše vzdolž trase pa bo treba podreti.

Različna geološka oblikovanost tal na obeh obalah zahteva različno globoke temelje za stebre: 16,5 m na evropski in 5 m na azijski strani. Oba stebra bosta nosila vso težo nosilne vrvi ter med njima ležečega 1074 m dolgega srednjega dela mostu. Za zavarovanje proti potresom, ki so v carigrajskem prostoru zelo pogosti, naj bi bil most okrepljen po predlogih japonskih strokovnjakov.

S 1074 m razpona bo bosporski most, katerega ime bodo izbrali šele ob dograditvi leta 1973, imel največji razpon med vsemi mostovi v Evropi. Ta čast pripada zdaj leta 1966 zgrajenemu Tejo mostu v Lizboni z razponom 1012,88 m in ki je z 2277 m celotne dolžine nekaj daljši od „samo“ 1560 m dolgega bodočega mostu na Bosporu. Po svojem razponu bo novi carigrajski most med največjimi visečimi mostovi na svetu zavzemal četrto mesto za leta 1964 zgrajenem Verrozano mostom v New Yorku (razpon 1298 m, celotna dolžina 2038 metrov), Golden Gatom v San Franciscu (1280 oziroma 2145 m, zgrajen 1937) ter Mackinac mostom v ameriški državi Michigan, ki je bil dograjen leta 1957 ter ima razpon 1158 m, njegova celotna dolžina pa je 2544 m.

Značilno za bosporski most bo, da bo nosilna vrv speljana cik-cak, v nasprotju s paralelnim obešanjem pri vseh dosedanjih velikih visečih mostovih, razen pri angleškem severnskem mostu.

Na 33,40 m širokem mostu bo šeststezna avtotesta s po tremi stezami v vsaki smeri, poleg tega pa tudi dve stezi za pešce. Prekoračenje Bospora seveda ne bo zastonj: na mitnici malo pred nadvozom v azijskem Beylerbeyu bo treba za vsak osebni avto odšteti 5 turških lir. Vendar vožnja čez most ne bo le hitrejša, ampak kljub predvideni mostnini tudi še cenejša kot sedanja vožnja z brodom, kajti brodarji zahtevajo poleg 5 lir za vsak avto tudi še določeno voznino za vsakega potnika.

Most ne bo pomenil olajšanja le za zatrpane ceste v mestu, marveč tudi za prav tako zatrpan promet po vodi. Vedno močnejši brodarski promet je postal že resna ovira za tranzitni promet čez Bospor, medtem ko most tozadevno ne bo predstavljal nobene ovire. Pri zajamčeni višini 64 m bodo pod njim lahko nemoteno plule tudi največje ladje na svetu.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj za gradnjo mostu ni bilo izbrano niti najožje mesto na Bosporu pri trdnjavah, niti najprometnejše točke Carigrada — Topkapi v Evropi in Harem v Aziji? Zakaj je bilo izbrano mesto, ki je v sredi med tema središčema?

Med najprometnejšima točkama Topkapijem in Haremom, kjer je Bospor širok 1,5 km, zato ne more biti zgrajen most, ker v teh zgodovinskih delih mesta preprosto manjka prostora za nadvoze. Iz istih razlogov so se na tem mestu odpovedali tudi gradnji predora, čeprav je prav tam Bospor najnižji, samo 40 m globok, in torej za predor najpripravnejši. Nasprotno pa leži najožje mesto ožine med trdnjavama predaleč od mestnega centra.

Po zadnjih izračunih se bodo stroški gradnje mostu kmalu izplačali. Tako bodo že v prvem letu po dograditvi dobili s pristojbinami blizu 300 milijonov šilingov; do leta 1995 se bo znesek zvišal za najmanj 1100 milijonov šilingov, medtem ko naj bi izdatki znašali komaj kakih 30 milijonov. Verjetno pa bo napredek postavil na glavo tudi te račune, kajti pri vseh velikih mostovih se je po dograditvi izkazalo, da so se potrebe po avtomobilu z novimi prometnimi povezavami šele prav prebudile in tako presegle vsa pričakovanja.

Skupna vrednost projekta, ki predvideva izgradnjo mostu čez Bospor in mostu čez Zlati rog ter okrog 22 km krožne mestne avtoceste v Carigradu, je ocenjena na 185 milijonov dolarjev. Od tega odpade na čiste gradbene stroške 120 milijonov, ostalih 65 milijonov pa na razne druge stroške. Financiranje je zagotovila Evropska investicijska banka iz Luksemburga, udeležene pa bodo Zahodna Nemčija z 10 milijoni, Francija z 5 milijoni, Italija (2,5 milijona), Velika Britanja (8,4 milijona), Japonska (30 milijonov) ter Evropska investicijska banka z 20 milijoni.

Ker potrebuje Turčija za uresničenje projekta samo okrog 50 milijonov dolarjev v devizah, je financiranje na vsak način zagotovljeno. Zanimivo pa je, da med državami, ki so ponudile soudeležbo, ni niti Sovjetske zveze niti Amerike. O tem molčita tako Ankara kot tudi banka v Luksemburgu. Vendar je precej gotovo, da sta v tekmi za kulisami pomembno udeleženi tudi Moskva kot tudi Washington. Bospor je izredno velikega pomena tudi v vojaško-strateškem oziru in prav nič ne preseneča dejstvo, da bo novi most opremljen s posebno tehnično novostjo: elektronski aparati na spodnji strani mostu bodo omogočali v povezavi z računalniki popolno nadzorovanje podmornic, ki bi plule pod mostom; indentificirali bi jih tudi po narodnosti in tipu.

Na bregu je stal Branko in mi ponudil roko. Lovil sem se za vejevje in skočil iz čolna. Stisnil sem Branka k sebi kakor brata.

„Hudič, kako me je bilo strah!" sem šepetaje priznal. Branko se je zasmejal:

„Nazaj pa samo čez most in v avtu — ali pa nas bo vrag vzel! Nikoli več pa v to prekleto klobaso!"

Branko me je potegnil za sabo:

„Pojdiva na vrh, zasedli smo že parobek in postavili zasede na levo in desno."

Zgoraj sem stopil na ravan in globoko zajel sapo. Prišli smo čez Dravo, pred nami se širi ravan, v daljavi slutimo planine. Svinja planina — tja drži naša pot!

Z Brankom leževa v travo, grizeva travne bilke, a skrbno buljiva predse in prisluškujeva. Pridruži se nam nova skupina, šepetaje se pomenimo z njo. Tudi pri drugih borcih slutim srečo in veselje, da smo naposled le prišli čez Dravo. Mine ura, dve, dokler nismo vsi zbrani. Borci spuščajo zrak iz čolnov in ju vlečejo v breg skoz grmovje, ju med potjo zvijajo in pokrivajo z nalomljenimi vejami, da nas sovražnik ne bi prekmalu odkril. Proti jutru že gre, ko hitimo čez polje na sever — čimprej v gozdove! Dani se že, ko pridemo do prvih gozdov in še hitimo naprej, čimdalje od reke. V zgodnjem jutru smo že na vrhovih prvega gričevja v okolici Djekš. Gričevje v bližini Drave je bilo položno, brez dominantnih točk, ki so za dobro obrambo nujno potrebne, zato smo, dokler ne bi prišli do sklenjenih gozdov na severu, morali čimbolj paziti na konspiracijo. Izbrali smo si točko, s katere je bila videti dolina pod nami kakor na dlani, in tu smo obmirovali in čakali večera. Ogledovali smo si lepe vasi, ki smo jih ponoči samo slutili. Budno smo opazovali ceste pod sabo in se tiho pomenkovali. Vse je bilo v redu. Tu pa tam se je prikazal osamljen tovornjak, osamljeno motorno kolo. Proti poldnevu pa se je položaj na mah spremenil. Ceste so oživele. Po njih so začeli švigati avtomobili. V dolini je zavladal nemir. So nas odkrili? Vedo, da smo prišli čez Dravo?

Popoldne smo še opazovali tovornjake, kako so se podili po vsej dolini. Postali smo živčni. Ne govorimo skoraj nič. Z obrazov se nam zrcali napetost. Opazujemo vas na desni; tam se zbira vojaštvo. In kakor že tolikokrat, se tudi zdaj čas ne premakne. Vrvež v dolini pa je čedalje bolj živahen, motorji in kurirji drvijo sem in tja.

„Vroče bo, vroče!" se nasmehnem Branku. Opazujem Ferdinanda, opazujem druge borce, ki so bili prišli iz Rusije. Zaprti so sami vase, zvedavo si nas ogledujejo, če se kdaj pa kdaj drug drugemu nasmehnemo. Že nam, Koroščem, je vse to močno neprijetno, že mi smo v docela tujem okolišu, kako mora biti šele Špancu Ameriku, Italijanu Negru ali pa mlademu Vasji iz Leningrada! Iz vse Evrope smo zbrani na tem griču, v tujem kraju, ki ga nihče izmed nas ne pozna. Spomnil sem se dogodkov pred dobrim mesecem. Sedeli smo v gostilni v Črnomlju, prepevali partizanske pesmi in se smejali šalam, zvečer pa smo šli v kino. Tam je bila svoboda, bili smo na osvobojenem ozemlju. Tu pa smo tako prekleto sami . . . in v vsej dolini vre!

Naposled vendarle nastaja noč, v temi se živci sproščajo. Že slišimo pripombo:

„Danes je ostala koža cela, a kaj bo jutri?"

V temi hitimo naprej proti severu, proti planinam, kmetijam se ognemo, čeprav smo že brez hrane, vsi si želimo samo eno: hitro naprej! Zašli smo v večje gozdove. Nihče izmed nas ne pozna poti, zato se ustavljamo in pod odejo ob bateriji pregledujemo vojaški zemljevid. Proti jutru se utaborimo na nekakšnem gorskem grebenu in tu počakamo do jutra. Spet nameravamo predremati dan, nato pa še en dan in prišli bomo do Svinje planine. Šele tam se bomo bolj oddahnili. Gozdovi so tam prostrani in laže se bomo izvijali iz sovražnikovih klešč.

Bili smo še budni, ko je že začelo z raznih smeri pokati in pokalo je po vseh hribih okoli nas — pred nami in za nami, na vzhodu in zahodu. Že smo tam spodaj na levi zagledali kolono Nemcev v črnih uniformah. „Esesovci!" šepetaje ugotovi neki borec. Zagledamo še eno kolono, bolj južno od prve, v rjavih uniformah „Esajevci!" pripomni drugi. Streljanje po hribih je zmedeno; streljajo zato, da bi nam dražili živce, da bi nas spravili na plan.

Pred nami je ozka dolinica in nizko sedlo. Okoli desetih popoldne odjekne na našem stražarskem mestu „stoj!" in že tudi poči. Skočimo v zaklone. Slišimo slovensko govorico. Mimo stražarja je pritekel kosmat fant v nemški uniformi, brez orožja, brez kape, brez vsega. Preplašeno nas gleda, skuša nekaj povedti, krili z rokami. Približam se mu in ugotovim, da je borec Bojeve čete, ki je pred dvema mesecema prva šla čez Dravo. Četo so razbili fant se je že mesec dni sam in brez orožja potikal po hribih in živel kot preganjana zver. Ker ni znal plavati, ni mogel nazaj čez Dravo. Hranil se je s tem, kar je nabral po polju. Prvi hip je pomislil, da je prišel Nemcem v roke, ko je spoznal, da je naletel na partizane. Zaradi strela na stražarskem mestu smo se naglo premaknili več sto metrov naprej, v gostejše grmovje.

Popoldne se je hajka stopnjevala. Streljanje se je nadaljevalo od sveh strani. Filipova četa se je hotela vrniti, čeprav je imela nalogo, da spremlja nas, najde stik z Bojevo četo in ugotovi, kako in kaj je z njo. Vrnitev je zahteval predvsem komisar, sklical je partijski sestanek in sklep, ki so ga sprejeli, se je glasil: „Ne gremo v neogibno smrt, vrnemo se čez Dravo." Zastavil sem ves svoj vpliv, da bi jih zadržal. Komandir je nemočno skomignil z rameni, češ da se s komisarjem ne bo streljal. Storil sem zadnje, kar sem mogel; iz torbice sem potegnil pooblastilo komandanta Staneta. Četi sem rekel, da iščem prostovoljce, ki bi hoteli iti naprej z nami. Takoj se je priglasil komandir Filip in moj stari soborec iz I. koroškega bataljona Voranc, domačin iznad Železne Kaple. Kjub ostremu prerekanju med komisarjem in komandirjem je ostalo pri tem; prostovoljca sta šla z nami, četa pa se je vrnila. Tako sem rešil, kar se je rešiti dalo, vesel pa sem bil, da imam pri sebi Branka in še dva zanesljiva borca. Kasneje sem zvedel, da je bila četa v Podjunski dolini skoraj popolnoma uničena.

Mi pa smo se prebijali naprej proti Svinji planini. Izvijali smo se iz sovražnikovega obroča in že naslednji dan prekoračili cesto Grebinj — Velikovec in srečno dosegli obronke Svinje planine.

za oddih in razvedrilo

Emily Hahn:

moja sestra frances

V prazno sobo se je vtihotapil neki zvok. Zarožljala je ključavnica, nato so se vrata odprla in vstopila sta dva človeka. Dekle je prižgalo luč, fant pa se je obotavljal in z živahnim pogledom preletel sobo. Nikogar ni bilo. Videl je le pohištvo in preproste tapete na steni za klavirjem. Še vedno obotavljaje se je vrtel v roki svoj klobuk.

„Daj no, odloži ga že kamorkoli!“ mu je veselo zaklicala. „Počuti se kot doma.“

„Lepo stanovanje,“ je pripomnil mladi mož.

„Se ti zdi? Hvala bogu, le da je danes vse razmetano. Sestra Frances mi je obljubila, da bo pospravila, preden gre ven, pa si ji je najbrž na vso moč mudilo.“

„Meni je všeč,“ je spet dejal mladi mož. „Morala bi vedeti, kako je pri meni.“

Zresnila se je. „Oh, nikar. Ne verjamem ti. Moški so po navadi veliko bolj snažni in redoljubni kot dekleta, se ti ne zdi? To vedno opazim. Boš kadil?“

Z otrplo roko mu je ponudila cigaretnico in se pri tem nagnila naprej. Bila je malce zadihana in zelo jo je vznemirjalo, da ga ima tukaj čisto zase, v svoji hiši. Videti je bilo, kako si prizadeva biti vzorna gostiteljica, kot dekletce, ki se igra gospodinjo.

„Popijva kaj,“ je predlagala. „Lahko ti postrežem z jabolčnikom, ali bi nemara rajši gin. Frances — to je moja sestra — je prejšnji teden prinesla jabolčnik. Strašno je dober. Si že kdaj pil jabolčnik?“

„Prav,“ je rekel mladenič, „nekaj malega že utegnem popiti, a le če boš ti tudi. Samo da ne bo kaj narobe.“

„Oh, kaj naj bi bilo narobe!“ je rekla. „Le sedi in počakaj me za trenutek.“

„To pa ne!“ Mladenič je vstal. „Zakaj ne dovoliš, da bi ti pomagal? Samo povej mi, kaj naj storim. Znam se sukati v kuhinji!“

Skupaj sta odšla po majhnem hodniku v kuhinjo in se spotoma ljubeče prerekala. Dekle je začelo šariti po kuhinji; vzela je kozarca in pladenj. Sklonila se je, da bi pogledala v hladilnik. „Izvolite, gospod kuharski strokovnjak. Tu je nekaj zate,“ je rekla v hladno belo notranjost. „Vidiš? Tale posodica z ledom... Vedno primrzne. Če krepko potegneš... Je že zunaj. Joj, to je močna moška roka!“

„Ah, pusti to.“ Zasmejala sta se in se z žvenketajočima kozarcema vrnila v dnevno sobo. Z vzdihom se je spet spustila v naslonjač in kot otrok iztegnila noge predse.

Srknil je iz kozarca. „Čudovito je,“ je menil. „Naravnost veličastno je.“

„Hm? Vedela sem, da ti bo ugajal.“

„Da, gospa. Kje se ga da dobiti? Ali veš?“

„Oh, zdi se mi, da ga dobiš povsod, a tega je Frances prinesla z dežele, kjer je bila na počitnicah. Dobila ga je cel sodček. Pravi, da ga na kmetih kar naprej pijejo. Tako, kot ti piješ pivo. Nočem reči, da ga je ona pila kar naprej; zelo močan je, a pri Frances človek nikoli ne ve zatrdno. Zelo nenavadno dekle je. Rada bi, ko bi zdaj prišla domov, da bi te seznanila z njo. Obljubila mi je, da bo doma.“

Mladenič, ki je še vedno držal napol prazni kozarec, je potegnil iz žepa uro. „Mislim, da morava pohiteti, če hočeva ujeti zadnjo predstavo,“ je rekel. „Samo še deset minut časa imava.“

„Oh,“ je neodločno rekla.

„Kaj meniš?“ je vztrajal. „Bi si kaj posebnega rada ogledala? Kaj pa pravzaprav sploh predvajajo? Imaš časopis?“

„Nič posebnega ni. Mislim, da sem celo vse to že videla.“

„Jaz tudi.“

„Ali res morava v kino?“ je plaho vprašala.

„Zakaj? Se ti ne ljubi?“

„Če misliš, da se ne boš dolgočasil,“ je zamrmrala, „bi raje, da ostaneva kar tukaj.“

„Dolgočasil, s teboj?“ je vneto zaklical. „To je natanko tisto, kar bi rad, le da ti nisem hotel povedati. Si prepričana, da si ne želiš nikamor?“

„Oh, seveda. Zoprno mi je tekanje naokrog. Vem, da se mi ljudje včasih posmehujejo, a kar se mene tiče, sem raje doma. To se seveda pravi, če imam ob sebi koga, s katerim se lahko pogovarjam.“

„Kako lepo,“ je rekel mladenič.

„Prisegel bi, da ni takega dekleta v vsem mestu. Zares prisežem. Naj ti povem, da ni veliko takih, kot si ti.“

Nasmehnila se mu je ter ga krotko in milo pogledala. „Oh, ti po naključju ne poznaš mirnih ljudi. Veliko deklet je takih kot jaz. Nekateri celo pravijo, da je Frances taka kot jaz, ampak v resnici ni. Prvič je veliko lepša, razen tega pa sva si po značaju docela različni.“

„Če ti je kaj podobna, mora biti lepa.“

„Oh, se ti res tako zdi?“ Prišla je v zadrego. „Zdi se mi, da smo si v družini res podobni med seboj, ampak Frances je bolj čedna. Zares je privlačna. Vsakogar očara. Saj boš sam videl. Najlepša v naši družini je.“

„Ne, pa ni,“ je prepričevalno rekel mladenič.

„Le počakaj, da jo vidiš. Mislila, sem, da se bosta že nocoj srečala. Malo sem že premišljevala, če ne bi prišla kar na dan z besedo. Imela sem občutek, da nocoj ne bova šla v kino, in rada bi, da jo spoznaš. Hočem, da tudi Frances vsakogar, ki ga jaz dobro poznam — mislim — vsakogar, ki se razumem z njim — pozna.“

„Povej, je to res? Misliš, da sem nate naredil vtis.“ Obraz se mu je razjasnil. „To je bilo naključje. Prvi hip, ko sem te zagledal, sem čutil, da se utegneva dobro ujemati. Ti si seveda naredila name mogočen vtis.“

„Oh, to samo tako praviš.“

„Ne pa ne. Nekaj je na tebi. Tisti trenutek, ko sem te zagledal, sem si rekel: ‚Drugačna je. Ta punčka je drugačna.‘ Poslušaj, kako dolgo pa že živiš v New Yorku?“

„Kakšno leto,“ je rekla in vstala. „Naj ti napolnim kozarec?“ Ko se je vrnila, je stal pred klavirjem, strmel v tipke in premišljeval. Roke je držal sklenjene na hrbtu.

„Zakaj si me vprašal tisto?“ je ukazovalno rekla.

„Kaj sem vprašal?“

„Kako dolgo že živim v New Yorku.“

„No, ti bom pa povedal, zakaj. Saj veš, da sem še samski in tako naprej; tako sem spoznal že mnogo deklet. Pri teh ženskah, ki že dolgo živijo v mestu, sem nekaj opazil. Počasi se spridijo. Srečajo veliko fantov, ki jim dvorijo, in pričakujejo čudeže. Človek ima čez glavo takih pokvarjenih kraljic. Za primer vzemi mene. Delo imam, a rad se tudi zabavam. Le da to vražje dosti stane — oprosti mi grobi izraz, toda hočem ti povedati, da porabiš kup denarja, če hočeš zadovoljiti eno teh žensk.“

„Rada verjamem. Dostikrat sem že premišljala o tem.“

„Te dame preprosto ne morejo doumeti, da se ne moreš noč za nočjo klatiti naokrog. In kar je še huje, človek ne more kar naprej ponočevati, zjutraj pa hoditi v službo.“

„Jaz tega najbrž ne znam!“

„Sam sem to že stokrat opazil. Dekle je lahko najbolj naraven otrok na svetu, toda čez nekaj časa se razšopiri. Veš, kaj mislim? Potem ji ni nobeden več zadosti dober.“

„Kaj ni to strašno?“

„Vidiš, zato sem ti rekel, da najbrž še nisi dolgo tukaj. Nisi taka kot druge. Nisi izprijena.“

Vstala je in se mu vljudno priklonila. „Hvala vam, prijazni gospod.“

„Kar je res, je res,“ je pribil.

Zamislila se je in namršila obrvi, tako si je prizadevala, da bi bila nepristranska. „Morda je zato tako, ker sem pravzaprav še vedno doma. Reči hočem, da si ne morem predstavljati, da bi živela v kaki najeti sobi. Moja sestra Frances pravi, da se raje ne bi ubadala s tako hišo, kot jo imava, toda jaz ne bi prenesla, če bi živeli drugače.“

„Le tako naprej. Naj ti povem, da sem docela na tvoji strani. Ne spominjam se, da bi bil kdaj tako užival kot zdaj, ko samo sedim tukaj in se pogovarjam s tabo.“

„Res nama je lepo,“ je pritrdila. Tako mirno je. Ne ujamem velikokrat tako mirne urice. Če je Frances doma, je vselej v hiši kup ljudi, potem pa tako veš, kako je. Frances je tako popularna.“

„Nocoj so mi vsekakor naredili samo uslugo, ker jih ni,“ je ravnodušno pripomnil mladenič. „Povej, kdo igra na klavir? Pa menda vendar ne ti! Tako rad imam klavir.“

„Oh, tega pa ne znam. Frances igra. Rada bi znala igrati. Ona je pri klavirju naravnost čudovita.“

„Poslušaj,“ je ljubeče rekel mladenič, „nehaj me navduševati za tvojo sestro.“

„Saj te nisem niti poskusila. Rekla sem samo —“

„Nič ne de, nič ne de,“ je prizanesljivo rekel mladenič.

„Rekla sem samo,“ je nenavadno trmasto vztrajala, „da te bo Frances očarala. Vsakogar očara. Le počakaj, pa boš videl.“

„Premislil bom,“ je rekel. „Veš, kaj ti povem. Obljubljam ti, da mi bo ugajala samo zato, da boš ti zadovoljna. Je prav?“

Počasi se mu je nasmehnila.

„Zdaj pa,“ je rekel, „pridi sem in bodi prijazna.“

Spet je zaškrtala ključavnica. Planila sta vsaksebi na zofi in ko so se vrata odprla, si je dekle v naglici pogladilo lase.

„Juhuu?“ Vstopilo je drugo dekle in oči so se ji razširile, ko je videla, da je soba le medlo razsvetljena. Po prstih je prišla h kavču, zagledala mlada človeka in se pomenljivo nasmehnila.

Mladenič se je spravil na noge in obstal „No, to je ona — moja sestra Frances,“ je reklo dekle. „Frances, saj dovoliš, da te seznanim z gospodom Millerjem, o katerem sem ti že pripovedovala. Povej, kje si se mudila tako dolgo! Čakala sva in čakala. Sploh se nisva odpravila ven.“

„Zares mi je žal,“ je Frances očarljivo rekla gospodu Millerju. „Tako pomembna pa res nisem.“ Smehljala se mu je in mu zrla naravnost v oči, dekle na zofi pa je opazovalo to smehljanje in čakalo, kakšen odziv bo privabilo na obraz gospoda Millerja. Rahlo je mežikal.

„O, seveda ste,“ je rekel gospod Miller. „Toliko sem že slišal o vas, o tem, kako samozavestna mlada dama ste. Vi, pravi, da igrate na klavir kot poklicna pianistka. Rad bi vas slišal. Ste za to?“

„Oh,“ je zaupno rekla Frances. „Saj ne igram tako dobro!“

„Stavim, da znate. Najprej vas moram slišati, potem bom pa razsodil.“

„Prav, sami ste mi predlagali. Nikar ne recite, da vas nisem svarila.“ Sedla je h klavirju, kot da se vdaja v usodo, in nekaj časa igrala, njeno vitko telo se je zibalo in prsti so spretno ubirali tipke. Gospod Miller je stal poleg nje in zamišljeno opazoval njene roke. Vi se ni ganila s kavča.

„No?“ je končno vprašala Frances in se spet z nasmeškom zazrla navzgor v njegov obraz.

„Prelestno!“ je rekel gospod Miller.

Frances je zažarela od zagonetnega zadovoljstva. „Tako je to.“ S prsti si je segla v lase in vstala.“ Privoščila si bom malo spanja za lepoto. Vidva, otroka, pa nikar ne ostanita predolgo pokonci. Veseli me, da sva se spoznala, gospod Miller.“

Pomahala jima je, jima poklonila še en posebni nasmeh in že je ni bilo več. Vi se je obrnila in pogledala mladega moža. V resnici ni bilo nič posebnega v načinu, kako je bil pogledal za Frances, toda ona se je pomenljivo nasmehnila.

„No?“ je vprašala.

„Kaj?“ je v zadregi vprašal gospod Miller.

„Sem imela prav?“

„Prav? Glede česa?“

Udarila je z nogo ob tla. Glasno je dihala. „O njej. O kom drugem pa! Ni se ti treba pretvarjati.“

„Oh, Frances misliš.“

„Da,“ je rekla s sarkazmom, „Frances mislim.“

„No,“ je neprizadeto rekel, „nič ji ni pripomniti. Prijazen otrok je. Zna igrati na klavir. Toda —“

„To sem si mislila,“ je rekla Vi in v njenem glasu je zvenelo malodušje. „Vedela sem, da se bo to zgodilo. Zdaj pa steci domov. Zjutraj jo lahko pokličeš.“

„Trapasta si,“ je rekel gospod Miller in njegovo vznemirjenje ni bilo ponarejeno. „Poglej —“ Boječe je stopil proti njej. Odskočila je.

„Ne dotikaj se me!“ je zakričala.

„Ne razumem te, Vi. Preprosto te ne razumem. Kaj te je prijelo? Poskušal sem biti vljuden. Kaj je bilo pri tem narobe?“

„Nič,“ je rekla in solze so ji tekle po licih. „Nič, nič, nič! Pojdi domov!“

„Toda povej —“

„Oh, pojdi že!“ je zastokala.

Vrata so zadrlesnila za njim, on pa je obstal in buljil vanja. Še vedno je slišal njen jok in za hip je okleval. Nato je nemočno skomignil z rameni in odšel.

FELIKS DERECKI

ženina krivda

Iz službe sem se vračal zelo čemerne volje. Imel sem izredno slab dan, direktor mi je zagrozil z odpovedjo. Med potjo domov sem nosil v prsih vulkan. Da bi dal duška slabi volji, sem začel žolčno premišljevati o svoji ženi.

Ko sem prišel domov, ni na nič reagirala, čeprav sem si popackal obleko in se polil z juho.

— Mar je to kosilo! — sem kričal, odrinil krožnik, čeprav sem umiral od lakote. — Hraniš me s pomijami! Tega imam dovolj!

Brez besede je počistila prt. Nekaj časa sem hodil po stanovanju, dokler se slednjič nisem pred njo ustavil.

— Kdaj boš slednjič že začela skrbeti zase! — sem bevsknil. — Druge žene hodijo k frizerju, v kozmetične salone.

— Za to mi primanjkuje časa in denarja, — je odgovorila in se zamotila s svojim delom.

Zazdelo se mi je, da sem jo vznejevoljil. Želel sem si, da bi jo naredil živčno, da bi planila, zakaj v sebi sem nosil lavo besed in slabe volje. A iz te moke ni bilo kruha: bila je mirna kot steklo, le veke so ji za spoznanje hitreje utripale in oči je imela malo bolj vlažne.

Vzdrgetala je, ko sem razkačen prijel za stol, ter mi poslala tisti svoj nežni pogled, za katerega je dobro vedela, da zaradi njega vedno postanem strasten.

— Povej že kaj! — sem se zadrl, — ne stoj kot kakšna mumija!

— Pusti me na miru, — je tiho rekla.

— Nikoli nočeš vedeti za moje skrbi, za vse naj odgovarjam sam, vse naj zgrmi na moja pleča. Ti si želiš samo mir, in nič več.

Znova je z ljubezenskim pogledom uničila moje besede. Zelo dobro sem vedel, da ji ne bom prišel do živega. Sedel sem v naslanjač in se zamislil nad najinim skupnim življenjem.

Eno je bilo gotovo: od prvih začetkov najinega skupnega življenja je bila atmosfera v najinem domu neznosna. To je bilo treba radikalno prekiniti. Sklenil sem, da se bom ločil.

izberite za šolarje!

	šil.
Stanko Bunc: **MALI SLOVENSKI PRAVOPIS,** 341 str., ppl.	46.—
SLOVENSKA KNJIŽEVNOST 1945—1965, 2 knjigi skupaj 840 str., pl.	180.—
Jože Šifrer: **LITERARNA MNENJA,** 186 str., pl.	80.—
Jože Toporišič: **SLOVENSKI KNJIŽNI JEZIK,** dve knjigi skupaj 456 str. br.	48.—
SLOVENSKA ČITANKA za slovensko gimnazijo v Celovcu, I. del, 208 str. ilustr. ppl.	50.—
SLOVENSKA ČITANKA za slovensko gimnazijo v Celovcu IV.—V. del, 280 str. polusnje	70.—
James Cook: **POTOVANJA OKROG SVETA,** zapiski z velikih ekspedicij, 384 str., ilustr., pl.	38.—

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC WULFENGASSE

za dobro voljo

„Ali si slišal, zdaj so moderne srajce brez gumbov.“

„To ni nič novega in me tudi nič ne zanima. Če pa bi že rad vedel, jaz nosim take srajce, odkar sem poročen.“

•

„Miha, ali že veš najnovejše? Marjana se bo poročila.“

„In kdo bo tisto teslo, ki jo bo vzel?“

„Jaz.“

•

Začudeni oče: „Kako, draga hčerka, s pijanim ženinom hočeš k poroki?“

Hčerka: „Ne morem drugače, očka. Kadar je trezen, sploh noče slišati o ženitvi.“

ŠPORTNI

vestnik

Zanimiva novost v koroškem športu

Prejšnji teden je bil na Koroškem uveden tako imenovani „zimsko-športni blok vstopnic“, ki nima primere v vsej Avstriji. Pobudo za to ureditev je dal deželni glavar Sima, ki tudi v tej smeri vidi možnost za poživitev zimske turistične sezone na Koroškem, kjer je poletni turizem v minulih letih zabeležil nenavaden razvoj, medtem ko je zimski turizem ostal še vedno precej nepomemben.

Pozivu k sodelovanju pri tej novi akciji se je odzvalo 44 podjetij s skupno 115 napravami, ki jih hočejo še bolj vključiti v razvoj zimskega turizma. Pri tem gre za razne vrste vzpenjač in vlačilnic, prav tako pa tudi za pokrita kopališča, drsališča ter dve gorski cesti. Med njimi so na primer tudi drsališče v celovški Mestni hali, vlačilnice na Peci in Žingarci, Beljaške Toplice ter razne druge naprave v znanih središčih zimskega športa.

„Zimsko-športni blok“ obsega 120 kuponov, ki veljajo kot vstopnica za uporabo omenjenih zimsko-športnih naprav; za vsako od teh naprav velja določeno število kuponov. Blok nudi mnogo prednosti. Zagotavlja predvsem znižano vstopnino pri podjetjih, ki so vključena v to akcijo; cena celotnega bloka znaša 120 šilingov. Kupiti ga je mogoče pri vseh vključenih podjetjih, pri potovalnih uradih in drugih ustanovah, prodajajo ga pa tudi izven Koroške in tako hkrati delajo tudi že propagando za koroške zimsko-športne kraje. Glede uporabe bloka ni nobene časovne omejitve, torej koriščenje kuponov ali vstopnic ni vezano na določen dan; prav tako veljavnost tudi krajevno ni omejena, marveč velja blok za vsa vključena podjetja in njihove zimsko-športne naprave.

Nova ureditev bo gotovo prispevala k nadaljnji poživitvi zimskega športa in hkrati k uspešnejšemu razvoju zimskega turizma na Koroškem.

HOKEJ NA LEDU

Pičla zmaga lanskega prvaka

Da zmage ni mogoče kar tako stresti iz rokava, so morali spoznati tudi celovški hokejisti, ko so v okviru državnega prvenstva igrali v graškem stadionu proti tamkajšnjemu moštvu ATSE Graz. Očitno so igralci celovškega KAC podcenjevali domačine, katerim je uspelo, da so že dobre pol minute po začetku igre presenetili celovškega vratarja in potresli njegovo „svetišče“. Ta nepričakovano hitro doseženi gol graškega moštva je šele prebudil ekipo KAC, ki se je zavedla svojega ugleda kot večkratni državni prvak ter je v nadaljnji igri poskrbela, da graškim igralcem drevesa niso zrasla v nebo. Vendar je treba priznati, da so se držali izredno dobro, saj se je moral KAC pri tem srečanju zadovoljiti s pičlo zmago 3:2.

NOGOMET

Poljska premagala Bolgarijo

Kvalifikacijske tekme za svetovno prvenstvo se nadaljujejo in postajajo od igre do igre bolj dramatične. V skupini 8 sta si konec prejšnjega tedna stali nasproti Poljska in Bolgarija. Izredno zanimivo tekmo si je ogledalo 80.000 pristašev tega športa, med njimi kar cela tretjina navijačev iz Bolgarije, ki so spremljali svoje moštvo, da bi mu tudi na poljskih tleh nudili potrebno podporo. Vendar pa se Poljaki niso pustili spraviti iz ravnotežja ter so poskrbeli za prepričljivo zmago 3:0.

Kljub temu pa še vedno ni znano, kdo iz te skupine bo prihodnje leto sodeloval na svetovnem prvenstvu v Mehiki. Odločitev bo verjetno padla 12. decembra v Luksemburgu, kjer bo domača enajstorica imela v gosteh bolgarsko moštvo. Če bo zmagala Bolgarija, se bo uvrstila na prvo mesto v svoji skupini. V primeru, da bi se igra končala neodločeno, pa bo potrebna še odločilna tekma med Bolgarijo in Poljsko.

KRATKE ŠPORTNE VESTI

■ Na Dunaju bo od 19. do 23. novembra odprta razstava dirkalnih avtomobilov. Razstavo prireja znani avstrijski dirkač Jochen Rindt.

■ 24 ur po zmagi izbranega hokejskega moštva Nemčije, ki je nastopilo proti Švici, sta se ti dve moštvi v drugi igri ločili neodločeno 6:6 (0:2, 5:2, 1:2).

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljev. — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več ука, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 15. 11.: 6.05 Odkrito povedano — 6.12 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k oliki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.45 Orkestrski koncert — 16.15 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Domovina Avstrija — 20.00 Portret — 21.00 Glasbeni protokol — 22.10 Po sledeh Evripida — 22.45 Avstrijska pesem 20. stoletja — 23.10 Mala nočna glasba.

Nedelja, 16. 11.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 10.00 Maša — 11.00 Iz gledališča — 11.15 Simfonični koncert — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Mojstri klasične operete — 15.45 Evropa 69 — 17.05 Obzornik znanosti — 18.45 Šansoni — 20.00 Sto let dunajske opere — 21.30 „Nočni čuvar“, kabaret — 22.10 Tribuna — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 17. 11.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Preden odidete — 6.11 Vesele melodije — 13.45 Avstrijska pripovedka — 15.45 Krogi, pike, črte — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.30 Raziskovalne naloge — 20.00 Orkestrski koncert — 21.30 Argumenti — 22.10 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 18. 11.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Esej — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.30 Kulturno-politične perspektive — 20.00 Spectrum Austriae — 21.00 Prizor — 22.10 Na poti k novi družbi — 23.20 Studio nove glasbe.

Sreda, 19. 11.: 6.05 Agrarna politika — 6.10 Vesele melodije — 7.00 Pristanek na Luni — 11.30 Sprehod po Luni — 13.00 Polet vesoljske ladje „Apollo 12“ — 16.45 Krogi, pike, črte — 17.30 Mladinska redakcija — 19.30 „Seviljski brivec“, opera — 22.10 Filozofija in jezik v sodobni miselnosti — 23.10 Sodobna glasba

Četrtek, 20. 11.: 6.03 Preden odidete — 6.08 Oddaja delavske zbornice — 6.11 Vesele melodije — 6.30 Sprehod na Luni — 13.45 Opis dežele — 15.15 Polet vesoljske ladje „Apollo 12“ — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.30 Živo gospodarstvo — 20.00 Psihografija dednega sovraštva — 20.45 Klavirsko delo Roberta Schumanna — 21.15 V žarišču — 22.10 Forumski pogovor — 23.10 Avstrijska glasba 20. stoletja.

Petek, 21. 11.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.08 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Vesela pripovedka — 15.45 Krogi, črte, pike — 17.10 Pomembni znanstveniki — 17.30 Mladinska redakcija — 19.30 Začelo se je pred 30 leti — 20.00 Radijska igra — 21.15 Komorni koncert — 22.10 Italijanski pesnik Carlo Cocciolini — 23.10 Pesem in glasba z Dunaja.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 9.00 Šolska odaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 15. 11.: 5.05 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Godba na pihala — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Iz Štajerske — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Koroški profili — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 „Programirani raj“, kabaret — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 16. 11.: 7.35 Vesele note — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Prominentni igrajo svoje najljubše melodije — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.30 To je moj Dunaj — 17.05 Plesna glasba — 18.30 Koroški portret — 18.45 Otroški zbori — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgled — 20.10 Zabavni večer — 21.30 Operetni koncert.

Ponedeljek, 17. 11.: 5.05 Pihalni zvoki — 9.00 Literatura in družba — 9.30 Ljudska glasba sveta — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Ljudska glasba — 13.55 Davčno pravo — 15.15 Knjižni kotiček — 17.10 Ker smo tako veseli — 19.15 Vesti iz umetnosti in znanosti — 20.10 „Izlet“, radijska igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov.

Torek, 18. 11.: 5.05 Pihalna godba za začetek dneva — 9.00 Naše prve opere — 9.30 Dopoldansko glasbeno pismo — 10.05 Lepo vedenje, uspeh v življenju — 10.35 Ples okoli zlata — 11.00 Iz Štajerske — 13.45 Za mladino — 14.00 Važna je celotna prehrana — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Otroška telovadba — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Problemi koroških mest — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 19. 11.: 5.05 Godba na pihala — 5.33 Ljudske viže — 9.00 Avstrijska klasika — 9.30 Melodije iz Leharjevih operet — 10.25 Otrok v mladinski knjigi — 10.45 Zgodovina kot dokaz in opora — 11.00 Godci, zaigrajte! — 14.00 Gospodarska knjiga življenja — 15.15 Koroški avtorji: Herbert Strutz — 15.30 Ljudska glasba iz Koroške, Slovenije in Furlanije-Julijske krajine — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 21.00 Za prijatelja planin.

Četrtek, 20. 11.: 5.05 Začetek dneva s pihalno glasbo — 5.33 Ljudska glasba — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Lahka glasba — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Jesenski venček melodij — 15.00 Ura pesmi — 17.10 Oddaja za vojake — 18.00 Gospodarski komentar — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Ljudska prosveta na Koroškem in Štajerskem — 21.00 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave.

Petek, 21. 11.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 šolska oddaja — 9.30 Koroška dežela in njeni ljudje — 10.15 Nihče ne ve ure — 11.00 Ljudska glasba iz Avstrije — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Zabeleženo na koroških cestah — 19.15 Veselo zaigrano — 20.10 življenje za narodopisje — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.25 Pogled k sosedu.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 15. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Mali recital.

Nedelja, 16. 11.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 17. 11.: 14.15 Informacije — Žena, družina, dom — 18.00 Poje graški študentski zbor.

Torek, 18. 11.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Narodne pesmi — Športni mozaik.

Sreda, 19. 11.: 14.15 Informacije — O gospodarstvu — Slovenski solisti.

Četrtek, 20. 11.: 14.15 Informacije — Vesti za kmetijstvo — Slovenska komorna glasba — Koroški kulturni pregled.

Petek, 21. 11.: 14.15 Informacije — Ura pesmi — Cerkev in svet.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 15. 11.: 8.08 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Čez travnike zelene — 9.50 Naš avtostop — 12.10 Pianisti igrajo Chopina — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 Melodije za razvedrilo — 15.40 Poje sopranistka Montserrat Cabelle — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Iz znanih filmov — 17.45 Jezikovni pogovori — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Pihalni orkester — 20.00 Nove melodije — 21.15 Eurodiscparade — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 16. 11.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.05 Slovenski pevci zabavne glasbe — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Operna glasba — 17.30 Radijska igra — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.15 Zaplešite z nami — 22.45 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 17. 11.: 8.05 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Cicibanov svet — 9.45 Zvoki iz operet — 12.10 Domači plesni ritmi na koncertnem odru — 12.40 Koncert pihalnih orkestrov — 14.05 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.40 Koroški akademski oktet poje pesmi s partizansko tematiko — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel Borisa Franka — 20.00 Koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Zagrebški pevci zabavne glasbe.

Torek, 18. 11.: 8.04 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.45 Napitnice in pesmi o vincu — 12.10 Skladbe za virtuoze — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mladinska reportaža — 15.40 Iz opere „Carmen“ — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.15 Zadavoljni Kranjci — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 21.50 Popevke s festivala „Opatija 69“ — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 S slovenskimi pevci zabavne glasbe — 23.40 Plesna glasba.

Sreda, 19. 11.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Iz glasbenih šol — 9.40 Pojeta Nino Robič in Elda Viler — 12.10 Iz opere „Ero z onega sveta“ — 12.40 Priljubljeni pevci slovenskih narodnih pesmi — 14.05 Koncert za oddih — 14.35 Voščila — 15.40 Odskočna deska — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazza — 23.40 Lahko noč z beograjskimi pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 20. 11.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Lahka glasba jugoslovanskih avtorjev — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Dunajski Sängerknaben — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mehurčki — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana — 17.05 Glasbeno popoldne — 18.15 Morda vam bo všeč — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Poje Metka Štok — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Iz opusov Marijana Lipovška in Demetrija Žebreta — 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah.

Petek, 21. 11.: 8.04 Operna matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.45 Bosanske narodne pesmi — 12.10 Glasba za kitaro — 12.40 Moški zbor „Alpina“ iz Žirov — 14.05 Iz albuma skladb za mladino — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Orkester Državne filharmonije iz Brna — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Ansambel Maksa Kumra — 20.00 Priredbe slovenskih narodnih in ponarodelih pesmi — 20.30 Top-pops 13 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz-club — 23.35 Zabavni orkester RTV Ljubljana in instrumentalni solisti.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Pavlihova pratika

JE IZŠLA ZA LETO 1970

Prijateljem zdravega humorja in smeha sporočamo, da je prispela PAVLIHOVA PRATIKA za leto 1970. Dobite ali naročite jo v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu; cena je ostala nespremenjena in znaša tudi letos samo 10 šilingov.

Oskrbite si jo pravočasno, preden bo zaloga pošla!

Sejem plemenske živine

Zveza rejcev pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v torek 18. novembra s pričetkom ob 9.30 uri v Lienzu sejem plemenske živine, na katerega bodo prignali 130 krav in telic. Vse živali izvirajo iz obratov, ki so državno priznano prosti tbc in bangove bolezni, ter so cepljene proti slinavki in parkljevki. Sejem bo nudil ugodno priložnost za nakup živali z visoko zmogljivostjo in posebej prikladnih za alpske predele.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 15. 11.: 15.00 Za otroke — 15.35 Srečanje z živalmi — 16.10 Boutique — 16.40 Ko pade zavesa — 17.15 Jazz — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Bilanca sezone — 21.30 Športni žurnal — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Poslednji iz trdnjave Gamble.

Nedelja, 16. 11.: 16.15 Glasba ne pozna meja — 17.15 Film zate — 17.40 Kontakt — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 S skrito kamero — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 „Zarota“, televizijska igra — 21.30 Fatty 69, usoda nekdaj slavnega jazz-ansambla — 22.15 Čas v sliki.

Ponedeljek, 17. 11.: 18.00 Kakor so drugi videli — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Očarljiva Jeannie — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Simon Templar — 21.00 Poštni predal 7000 — 21.10 Športna panorama — 22.10 Čas v sliki — 22.20 Posebej za vas.

Torek, 18. 11.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Iskalci zakladov — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Pesem z Dunaja — 21.00 „Dogodek“, prenos iz gledališča — 21.55 Čas v sliki.

Sreda, 19. 11.: 7.25 Vesoljski polet „Apollo 12“ — 10.00 Obisk na razstavi — 10.30 Zapiski iz zveznih dežel: Nižja Avstrijska — 11.50 Sprehod na Luni — 16.30 Za otroke — 17.15 Mednarodni mladinski obzornik — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.00 Ropar in žandar, komedija — 22.35 Čas v sliki.

Četrtek, 20. 11.: 6.30 Sprehod na Luni — 11.50 Šport z resnim ozadjem — 12.00 Viri zgodovine — 18.00 Italijanščina — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Policijsko poročilo — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Moja žena ne bo zvedela niti besede, komedija — 21.55 Čas v sliki — 22.05 Nočni studio.

Petek, 21. 11.: 10.00 Gradbeni načrt življenja — 10.30 Cerkvena glasba — 11.00 New Orleans-Bourbon Street — 11.45 Športna panorama — 18.00 Znanost aktualno — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Zračni skoki — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Navaden dvojni umor“, kriminalna igra — 21.45 Časovni dogodki — 22.45 Čas v sliki.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 15. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 13.45 Šport — 17.45 Narodna glasba — 18.15 Otroci Evrope — 19.15 S kamero po svetu — 19.40 Za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Skopje 69, festival zabavne glasbe — 21.35 Rezervirano za smeh — 21.50 Novi rod — 22.40 Kažipot — 23.00 Poročila.

Nedelja, 16. 11.: 9.00 Madžarska oddaja — 9.25 Poročila — 9.30 Po domače — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja — 11.30 Kažipot — 12.50 Avto ralley — 14.00 Konjske tekme — 17.10 Nove melodije — 18.15 Lepo je biti mlad, angleški film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 Športni pregled — 22.05 Dnevnik.

Ponedeljek, 17. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splone izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Ostržek, mladinski film — 18.00 Po Sloveniji — 18.25 Zaščita živil — 18.50 Zabavno glasbena oddaja — 19.20 Na skali vas, reportaža — 20.00 Dnevnik — 20.35 Komisija za samomore — 21.40 Biseri glasbene literature — 21.55 Alkohol — alkoholizem — 22.15 Poročila.

Torek, 18. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 17.55 Risanka — 18.00 Lutkovna oddaja — 18.20 Po sledeh napredka — 18.40 Srečanje v studiu 14 — 19.05 Od zore do mraka — 19.35 Kipar Janez Pirnat — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ono, nemški film.

Sreda, 19. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 11.50 Sprehod po Luni — 17.15 Madžarska oddaja — 17.45 Mladinska igra — 18.30 Pisani trak — 18.45 Človek, serijski film — 19.15 Mi mladi — 19.45 Prospekt — 20.00 Dnevnik — 20.40 Šport — 22.15 Človek s kamero — 23.40 Poročila.

Četrtek, 20. 11.: 6.15 Sprehod po Luni — 10.00 Šolska oddaja — 16.15 Sprehod po Luni — 17.45 Otroška oddaja — 18.00 Zapojte z nami — 18.15 Po Sloveniji — 18.30 Šport — 20.00 Dnevnik — 20.35 Buddenbrockovi, dramatiziran roman — 21.20 Kulturne diagonale — 22.05 Poročila.

Petek, 21. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Angleščina — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarska oddaja — 17.45 Nove dogodivščine Huckleberryja Finna — 18.15 Glasbena oddaja — 19.00 Denarno gospodarstvo in bančništvo — 20.00 Dnevnik — 20.35 Mojstri besede na filmskem platnu — 22.40 Poročila.